ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ТРЕКЛЯНО 2014-2020 г.

СЕПТЕМВРИ 2013 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....4

I. АНАЛИТИЧНА ЧАСТ

1. Анализ на икономическото и социално развитие.....6

1.1. Профил на общината – обща и сравнителна характеристика 6

1.1.1. Географски характеристики, местоположение и граници.....6

1.1.2. Териториални и поземлени ресурси 7

1.2. Природно - ресурсен потенциал 8

1.2.1. Релеф, климат, води, почви и полезни изкопаеми.....8

1.2.2. Защитени зони, природни забележителности и биоразнообразие.....9

1.3. Културно-историческо наследство и паметници на културата 9

1.4. Селищна система и урбанизация.....12

1.4.1. Селищна система 12

1.4.2. Жилищен фонд, домакинства и семейства.....13

1.5. Развитие на човешките ресурси и социалната сфера.....14

1.5.1. Демографска характеристика 14

1.5.2. Пазар на труда – заетост и безработица 16

1.5.3. Образование.....18

1.5.4. Здравеопазване.....18

1.5.5. Социални дейности, услуги и социално включване.....19

1.5.6. Култура и културни дейности.....20

1.6. Икономическо развитие.....20

1.6.1. Състояние на местната икономика, тенденции, конкурентоспособност и предприемачество.....20

1.6.2. Селско стопанство 21

1.6.3. Горско стопанство 23

1.6.4. Промишленост, търговия и услуги 23

1.7. Техническа инфраструктура – свързаност и достъпност на територията на община Трекляно 24

1.7.1. Транспортно-комуникационна система.....24

1.7.2. Водоснабдяване и канализация 25

1.7.3. Енергийни мрежи и ВЕИ 25

1.7.4. Електронно-съобщителна система 26

1.8. Опазване на околната среда – екологично състояние и рискове...27

1.8.1. Състояние на води, въздух, почви, шум, радиация.....27

1.8.2. Дейности по управление на отпадъците.....28

1.9. Административен и финансов капацитет на Община Трекляно...28

1.9.1 Административен капацитет и структура на общинската администрация.....28

1.9.2. Общински бюджет и финансов капацитет 29

2. Обобщен SWOT анализ.....30

II. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

1. Стратегия – визия, цели и приоритети за развитие на община Трекляно за периода 2014 – 2020 г. 32

1.1. Визия и стратегически цели за развитие на общината.....38

1.2. Приоритети, специфични цели и мерки…….....39

III. Индикативна финансова таблица.....45

IV. Система от индикатори и действия за наблюдение и оценка.....48

V. Прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.....54

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....57

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ, СХЕМИТЕ.....59

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Програма за реализация на Общинския план за развитие на община Трекляно 2014-2020 г.

2. Предварителната оценка на Общинския план за развитие на община Трекляно 2014-2020 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие на община Трекляно за периода 2014–2020 г. (ОПР) е водещ средносрочен стратегически и програмен документ, който очертава целите и приоритетите за устойчиво и интегрирано местно развитие, като отчита специфичните характеристики, възможности, ресурси и потенциал на общината.

Планът е разработен съгласно изискванията на Закона за регионално развитие (ЗРР), Правилника за неговото прилагане (ППЗРР) и Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020), Общински планове за развитие (2014-2020) одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Планът е изготвен на база актуалното социално-икономическо състояние и потенциал на общината и в съответствие със стратегическата ориентация на регионалната политика в Европейския съюз (ЕС) и националните цели и приоритети за регионално развитие. Документът е съобразен с постановките на: Областната стратегия за развитие на област Кюстендил 2014-2020 г.; Регионалният план за развитие на Югозападен район за периода 2014-2020 г.; Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. и тези, заложени в Националната програма за развитие „България 2020”. В по-широк контекст, общинският план отчита приоритетите и целите на Стратегията „Европа 2020” и се съобразява с еволюцията на кохезионната политика на ЕС и трите нови приоритета за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. В процеса на разработване са отчетени и хоризонталните приоритети на регионалната политика – устойчиво развитие, равни възможности и социално включване.

Хоризонтът на Общинския план за развитие е 7-годишен и съвпада с периода на действие на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил, Регионалния план за развитие на Югозападния район и с периода на програмиране на помощта от Европейските фондове. Освен хармонизацията на целите и приоритетите в контекста на регионалната политика на ЕС, съответствие е постигнато и по отношение на методите за управление, наблюдение, оценка, а също и при изготвянето на индикатори за отчитане на постигнатите резултати и въздействие от прилагането на мерките и изпълнението на ОПР.

Документът е съобразен с нормативната и институционална среда за неговото прилагане, изпълнение, наблюдение и оценка. Използването на интегрирания подход за планиране наложи целите и приоритетите на общинския план за развитие като стратегически документ да бъдат съгласувани и да предвиждат взаимодействие с факторите, условията и потенциала за специфичното пространствено развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (транспорт, екологична инфраструктура, промишленост, туризъм, аграрни дейности и др.), залегнали в устройствените планове и схеми за развитие на територията на общината.

Основни задачи на плана за развитие на община Трекляно за периода 2014-2020 г.:

- Да направи задълбочен анализ на състоянието, процесите и тенденциите в общината във всички сфери, като по някои важни показатели се направи съпоставка със съседни общини, областта и страната.
- Да осигури приемственост в генералната политика за развитие на общината по основни приоритети и цели и съгласуване и интегриране с всички действащи програмни и стратегически документи на Община Трекляно.
- Да отрази желанието и виждането на населението, местния бизнес и административни структури, относно бъдещето на община Трекляно в дългосрочен аспект и как те си я представят в края на този стратегически период /визия за 2020 год./
- Да очертае реалистична стратегия, развита в стратегически цели и основни приоритетни направления, специфични цели и мерки за постигане на целите.
- Да набележи конкретните дейности и проекти за периода 2014-2020 година, чрез които ще се реализира плана, както и институционалното му и финансовото осигуряване.

- Да спомогне за интегриране на всички заинтересовани местни страни в изпълнението на плана и послужи за мобилизиране и ефективно използване на собствените ресурси, както и за привличане на външни национални и международни ресурси в подкрепа осъществяването на набелязаните цели, мерки и дейности.

При разработването на ОПР са използвани следните методи:

- **Наблюдение** – извършено при посещения на място и в Интернет.
- **Проучване** – проучване на документи и получаване на директна информация от различни дирекции и отдели в Общината, писма за получаване на данни до различни институции, изследване на опит, познания, мнения и събиране на предложения чрез въпросници и анкети и др.
- **Описание** – създаване на писмени документи.
- **Анализ и Синтез** – анализиране на базовата входяща информация и данни и обобщаване на резултатите.
- **Оценка** – оценка на социално-икономическото състояние и степен на развитие на общината, оценка на възможностите за постигане на заложените цели, оценка на необходимите материални, човешки и финансови ресурси за изпълнение на плана.
- **Сравнение** – сравняване на цифрови данните, факти, показатели и резултати от проучването и наблюдението и на тяхна база изводи и формулировки в плана.
- **Работа в екип** – разпределение на задачите по експерти и съглсуване действията на екипа за изготвяне на ОПР с Общинската администрация на Трекляно.
- **SWOT анализ** – анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите за изпълнение на Общинския план за развитие на община Трекляно до 2020 г.
- **Индексен метод** - сравняване равнището на даден статистически показател към момента и неговото равнище в минал период или към равнище на минало време, прието за база.
- **Графични методи** – за изобразяване на резултатите, фактите и тенденциите, са използвани геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината. ОПР съдържа цветни таблици, графики, фигури, диаграми и схеми.

Основните източници на данни и информация за разработването на ОПР са:

1. Общински план за развитие на община Трекляно 2007-2013 г.;
2. Междинна оценка за изпълнение на ОПР на Трекляно 2007-2013 г.
3. Областна стратегия за развитие на област Кюстендил 2014-2020 г.;
4. Официални статистически данни от Териториално статистическо бюро - Кюстендил, Бюрото по труда, Областна и Общинска служби по земеделие, Разплащателна агенция на ДФЗ – Кюстендил, РИОСВ, РЗИ – Кюстендил и др. институции;
5. Официални справки и информация от Общинска администрация Трекляно;
6. Анкети на граждани, общински служители и кметове на малки населени места;
7. ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България;
8. Интернет сайтове на Общинска администрация – Трекляно, Структурните фондове на ЕС в България, НСИ, Агенция по заетостта, Оперативни програми и др.

ОПР обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, насочени към общия стремеж за по-висок стандарт и доходи на хората в община Трекляно, по-добра жизнена среда и качество на живот.

Общинският план за развитие на община Трекляно 2014-2020 г. има характер на отворен документ, който може да се развива, усъвършенства и актуализира в съответствие с динамично променящите се условия.

Планът е разработен от експертен екип на Сдружение „Инвест център БГ” – гр. Шумен, с участието на всички заинтересовани страни и партньори, в условията на широка гражданска подкрепа, проведени обществени обсъждания, дискусии и осигуряване на публичност, прозрачност и информация.

I. АНАЛИТИЧНА ЧАСТ

1. Анализ на икономическото и социално развитие

1.1. Профил на общината – обща и сравнителна характеристика

1.1.1. Географски характеристики, местоположение и граници

Фиг. 1: Карта на област Кюстендил

Община Трекляно се намира в Югозападна България и е една от съставните общини на Кюстендилска област. Тя попада в района на Осогово-Беласишката планинска група. Районът е планински, силно пресечен, известен с географското понятие Краище.

Територията на община Трекляно е 257,8 кв. км., което представлява 8,4% от общата площ на област Кюстендил и 1,3% от територията на Югозападния район (ЮЗР, NUTS 2).

В Трекляно живее около 0,5% от населението на област Кюстендил (629 души към 01.02.2011 г.) и едва 0.03% от населението на ЮЗР.

Община Трекляно граничи с общините Кюстендил, Земен, Трън и с Република Сърбия.

Община Трекляно е граничен район на България с Република Сърбия. Най-близкият ГКПП – Олтоманци се намира на 30 км. от административния център с. Трекляно. Най-близкият ГКПП с Република Македония – Гюешево е раположен на около 60 км. Въпреки това поради липсата на главни пътни артерии, които да пресичат общината и лошото състояние на местната транспортна инфраструктура, Трекляно остава периферен и изолиран район.

Трекляно се намира на 41 км от областния град Кюстендил, на 93 км от столицата на страната София и на 597 км от морската ни столица Варна.

Таблица 1: Разстояния в километри от с. Трекляно до някои големи градове в България

София	Кюстендил	Благоевград	Пловдив	Русе	Бургас	Варна
93	41	110	238	413	475	597

Източник: www.bgmaps.com

Урбанистичната структура на община Трекляно се състои от 19 населени места. Това са селата: Трекляно, Побит камък, Средорек, Сушица, Уши, Чешлянци, Брест, Бъзовица, Габрешевци, Горни коритен, Горно кобиле, Добри дол, Долни коритен, Долно кобиле, Драгойчинци, Злогош, Киселица, Косово, Метохия.

Община Трекляно е една от 9-те общини в област Кюстендил. Тя е на пето място по територия и на последно девето място по население сред общините в областта.

Трекляно е най-малката по население община в България.

В област Кюстендил най-голяма е концентрацията на населението в общините Кюстендил и Дупница – 77% от общия брой жители на областта. Най-малка по територия е община Бобошево (135,1 кв.км), а най-голяма община Кюстендил (959,4 кв.км).

Средната гъстота на населението в община Трекляно (2,44 души на кв. км.) е много по-ниска от средните стойности за област Кюстендил (44,79), от средната гъстота за страната (66,3) и за ЮЗР (105,3).

Таблица 2: Основни данни за община Трекляно и останалите общини в област Кюстендил

Район, област, община	Територия кв. км	Население брой 01.02.2011 г.	Гъстота на населението за 2011 г. (души на кв.км.)	Населени места (брой)	Градове (брой)	Села (брой)
България	**111 001,9**	**7 364 570**	**66,3**	**5 304**	**253**	**5 051**
Югозападен район	**20 306,4**	**2 132 848**	**105,03**	**952**	**48**	**904**
Област Кюстендил	**3 051,5**	**136 686**	**44,79**	**182**	**7**	**175**
Община Бобов дол	206,2	9 067	43,97	18	1	17
Община Бобошево	135,1	2 870	21,24	12	1	11
Община Дупница	329,1	44 988	136,70	17	1	16
Община Кочериново	182,3	5 214	28,60	11	1	10
Община Кюстендил	959,4	60 681	63,25	72	1	71
Община Невестино	439,7	2 821	6,42	23	-	23
Община Рила	360,9	2 888	8,00	5	1	4
Община Сапарева баня	180,9	7 528	41,61	5	1	4
Община Трекляно	**257,8**	**629**	**2,44**	**19**	**-**	**19**

Източник: Национален статистически институт

По брой населени места (19), Трекляно се нарежда на трето място в областта след общините: Кюстендил (71) и Невестино (23).(Таблица 2)

1.1.2. Териториални и поземлени ресурси

Около 92% от територията на община Трекляно се състои от земеделски и горски площи. Най-голям е относителният дял на земеделските земи – 128 991 дка (50%). Обработваемата земеделска земя по официални статистически данни е 45 031 дка или около 35% от земеделските територии.

Фиг. 2: Разпределение на площта на община Трекляно по видове територии

Източник: Национален статистически институт

Територията заета от гори е 108 180 дка или 42%. Площта за добив на полезни изкопаеми заема 5,6% от територията на общината. Населените места и другите урбанизирани територии са само 2% от общата площ на Трекряно (5 034 дка).

Най-малък относителен дял съответно 0,2% и 0,3% имат водните течения и водни площи и териториите за транспорт и инфраструктура.

1.2. Природно - ресурсен потенциал

1.2.1. Релеф, климат, води, почви и полезни изкопаеми.

Територията на община Трекляно е със сложен геоложки строеж изразяващ се в разнообразен по произход и възраст скален състав. Надморската височина варира от 710 до 1717 м.

Релефът в общината оказва сериозно въздействие на посоката и скоростта на ветровете. С най-голяма средна скорост на ветровете се отличават месеците април и май, а с най-малка октомври и ноември. Средногодишният брой от дните с валежи обхваща една трета от годината като най-много валежни дни се наблюдават през месеците май и ноември, а най-малко през август и септември.

Водите преминаващи или формиращи се в Трекляно могат да бъдат разделени на две групи - подземни и речни. Подземните води са представени от карстови и грунтови извори. Най-голяма река в района е Треклянска, дълга 37 км, в която се вливат Драгойчинска, Средоречка, Метохийска, Бъзовичката и Косовската реки. Максималната стойност на устойчивост е през април, а минималните стойности през август.

Разнообразието в релефа и скалната основа обуславя наличието на различни почвени типове и подтипове, поделени на дълбоки, средно ерозирани и фрагментирани.

Към дълбоките почви с помощта на А и В хоризонти повече от 80 см спадат алувиално - ливадните, делувиалните, псевдоподземните и кафяви горски почви.

Към средно ерозираните почви спадат варианти на излишните каменни почви и кафяви горски почви, ерозирани върху кората.

Към плитките почви спадат почвите с неразвит профил 10-15 см, които на места са ерозирани. Представени са от литосоли и ретосоли.

Почвените типове в района включват канелните, кафявите и горските почви.

Канелните горски почви са разположени по склоновете на Милевска планина в района северно от Трекляно, Шатковски рид и Драгойчински рид.

Азополни почвени видове са разположени върху заливаните речни терени по долината на Треклянска река.

Мозаечния релеф, сложната геоложка основа и пъстра почвена покривка създават условия за съществуване на различни фитоценози в района на Треклянско Краище.

В района на общината при селао Злогош са открити кварцови жили. За сега недостатъчно е изяснен произходът на желязното орудяване. Нечисти варовици има в района на Горни и Долни Кортен, Долно Кобиле и Злогош.

На територията на общината са установени следните полезни изкопаеми:

Рудни полезни изкопаеми

- железни орудявания - Чешлянци, Сушица и Добри дол;
- медни орудявания - Злогош, Сушица;
- златни - Шатковица, Злогош, Киселица и Чешлянци.

Неметални полезни изкопаеми

- фосфорни - Чешлянци;
- въглища - Горни и Долни Кортен;
- облицовъчни камъни, мрамори, гранити и варовици - Сушица, Брест;
- инертни материали по поречието на Треклянската река.

Златоносни разсипи

- полеогенско грубкластични скали - Злогош;
- плиоценски чакъли - Треклянска река.

Интерес представляват само злато-съдържащите. Най-добре изразените полезни изкопаеми са железните. В миналото по тях са били извършвани и експлоатационни работи. Установено е металоморфогенно рудопроменяне в района на с. Чешлянци. То се проследява по протежението на Милевския навлек. Дължината на железнорудния хоризонт е 15 км.

1.2.2. Защитени зони, природни забележителности и биоразнообразие

На територията на община Трекляно попадат три защитени зони, включени в европейската екологична мрежа – „Натура 2000"

Защитени зони

- **BG0001017 "Кървав Камък"** - 3857,5 ха, за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **BG0001012 "Земен"** - 1820,3 ха, за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **BG0000295 "Долни коритен"** - 137,4 ха, за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Защитени територии

- Природна забележителност "Корията", в землището на с. Добри дол.

Природни забележителности

с. Трекляно:

- Вековно дъбово дърво — „Кръстато дърво" в махала Тодоровци — място, на което са се извършвали езически и религиозни обреди.
- Пещери „Училището", „Цръквето" и „Ямата" в южната част на селото — махала Тодоровци и пещера в махала Стойковци.

с. Злогош:

- В местността "Кръста" има цер на над 270 години и летен дъб на 170 години.

с. Побит камък:

- Пещера "Шупльи камик".

Биоразнообразие

Горските територии над 1000 м надморска височина в общината попадат към планинския климатичен район, като средно планинската му част е заета предимно от букови гори.

На територията на общината се срещат следните представители на флората;

- бук расте на 1700 м надморска височина;
- дъб - расте на места с южно изложение;
- цер, горун, стешак, бор, благун и черен благун, топола, върба, ясен, кестен, елешка, глог.

Представители на фауната, които се срещат в горите на общината са: вълк, чакал, лисица, сърна, дива свиня, елен, белка, катерица и др, които са обект на ловуване. От дивите пернати птици се срещат - сокол, ястреб, кукумявка, бухал, кълвач, кукувица, сива врана, гарван, славей, полска чучулига, яребица и много други.

1.3. Културно-историческо наследство и паметници на културата

Решителни исторически промени в района на Трекляно и в частност в Краището като цяло настъпват след влизането в сила на Ньойския мирен договор от 1919 г. По силата на този договор Кюстендилското Краище бива разсечено на две части с прокарване на нова граница. Селищата, които остават в пределите на България формират днешната община Трекляно.

Районът на община Трекляно е богат на културно-исторически паметници и оброци:

с. Трекляно:

- Паметник на Зинови Дойчинов — партизанин, убит като доброволец в Българската армия през първата фаза на Отечествената война
- Художествена галерия на художника Евтим Томов — график, професор от Националната художествена академия, с най-добрите негови творби.
- Извор, наричан „Врело", със студена вода и среден годишен дебит 16 л./сек. От този извор е водоснабдено цялото село. (По-студена в областта е водата само на извора в местността Гроот, високо над Врело, под Цръвени брегове, но е с малък дебит.)

- Чешма – паметник на загиналите воини от Краище за освобождението и обединението на България, която се намира в центъра на с. Трекляно.

с. Долно Кобиле:

- Оброк "Свети Георги". Намира се на около 200 метра североизточно от селските гробища, в местността Ридо.
- Оброк "Света Троица". Намира се на около 800 метра североизточно от селските гробища, в местността Църквище (над валявиците).
- Чешми: Стубъл - зад Ковачева махала, Добрил - махала Козарска, Момчилов кладенъц - под селските гробища, Плоча - на пътя за с. Средорек, Чешма-паметник пред селското читалище. На чешмата Плоча е поставена паметна плоча, посветена на поета Емануил Попдимитров, който е роден в близкото с. Груинци.
- Партизански паметник, посветен на основаването на Средоречкия партизански отряд - изграден в местността Оресите.
- Войнишки паметник в местността Славчето - посветен на загиналите за България.

с. Долни Кортен:

- Църква "Свети свети Петър и Павел". Построена е през 1920 г. върху долинен склон, на мястото на оброчището "Свети Петър".
- Оброк "Спасов ден". Намира се на около 1,8 км. северозападно от църквата, при махала Витанова, южно от местността "Извора". Има останки от стара църква.
- Оброк "Свети Спас". Намира се на около 2,2 км. югозападно от църквата в махала Клуборска. Мястото е отбелязано с дървен кръст.
- Оброк "Свети Илия". Намира се на около 1 км. западно от църквата, при Деянова махала, върху левия бряг на реката.
- Паметник на загиналите във войните, който се намира в центъра на селото.

с.Уши:

- Оброк намира се на около 1 км. северозападно от кметството в местността "Рид" при махала Велкова.
- Оброк "Свети Прокопий". Намира се на около 1 км. североизточно от кметството при махала Кошарска. Службата е на 21 юли по стар стил. Няма оброчен знак.
- Паметник на загиналите при защита на отечеството през 1913 г., който се намира в местността „Славчето" в с .Уши.
- Паметник на загиналите воини от селото във войните, който се намира в центъра на селото.

с. Бъзовица:

- Оброк "Света Троица". Намира се на около 2 км. северно от кметството, в местността "Църквище" при махала Говедарци. На мястото, между няколко стари крушови дървета има следи от стара църква.
- Оброк. Намира се на около 800 метра северозападно от кметството, в местността "Света вода".
- Чешма – паметник на загиналите войни през 1912 – 1915 г. и Втората световна война, която се намира в центъра на селото.

с. Косово:

- Църква "Свети Николай". Построена през 1885 г.
- Оброк "Свети Спас". Намира се на около 3 км. северозападно от селската църква, при мапхала Воличинци, на около 100 метра югозападно от последните къщи на махалата, до стар дъб.
- Оброк "Свети Пантелеймон". Намира се на около 2,5 км. югоизточно от селската църква, в местността "Пантеле".

с. Метохия:

- Средновековна крепост - намира се на около 600 метра югозападно от кметството, в местността "Света вода".

- Паметник-чешма на загиналите във войните за национално обединение през 1912-1913 г., 1915-1918 г. и 1941-1945 г.

с. Драгойчинци:

- Средновековна крепост-Драгойчинци на 650 метра северозападно от селската църква, в местността "Кулата". От крепостта е запазена правоъгълна кула. При градежа са използвани сантрачи. На места по терена личат следи и от крепостна стена. Крепостта е достъпна от северозапад, където минава ров с ширина 3-5 м. и дълбочина 3 м. Останалите страни са заобиколени от стръмни склонове. Теренът е залесен.
- Църква "Свети Илия". Построена през 1884г. с дължина 12м., ширина 7м., височина 4м. и дебелина на зидовете 90см. Един от дарителите е Стоичко Станков. Осветена е от митрополит Партений.
- Оброк "Света Троица". Намира се на около 1,2 км. североизточно от църквата в местността "Злон дол". На мястото има останки от стара късноантична църква - "Латинската църква". Зидовете са затревенни и обрасли с дървета. В апсидата са израсли четири буки, върху кората на които са изрязани кръстове.
- Оброк "Света Петка". Намира се на около 700 метра югозападно от църквата, в гробищата при махала Митарци. Има останки от стара църква.
- Оброк "Свети свети Кирил и Метоий". Намира се на около 2 км. северозападно от църквата при махалата Срегньо осое. Тук са развалините на църквата "Свети Тодор".
- Чешма – паметник, която се намира в центъра на селото.

с. Габрешевци:

- Късносредновековна църква. Намира се в селските гробища. Представлява малка еднокорабна и едноапсидна църква с дължина 4,50 м. и ширина 3,70 м. Ширината на апсидата е 1,20 м. , на входа - 0,70 м. Апсидата е полукръгла. На източната стена , вляво от апсидата, има полукръгла ниша, а на северната стена - четвъртита. Градежът е от ломени камъни и бигор, на места изравнявани с тухли и керемиди. Дебелината на стените е 0,65 м., а запазената височина - 1,50 - 1,70 м.
- Оброк "Свети Атанас". Намира се на около 600 метра югоизточно от гробищата, в местността "Атанас", върху речна тераса, до вековен дъб. На мястото има развалини от стара църква, известна като Латинската църква.
- Паметник с паметна плоча на загиналите през войните за освобождение на България.
- С общи усилия на съселяните и доброволни дарения е построен действащ параклис. Стените му са красиво изрисувани от известен кюстендилски художник.

с. Добри дол:

- Църква "Свети Никола". Построена през 1885 г.
- Оброк "Свети Петър". Намира се на около 2,4 км. източно от църквата в местността "Свети Петър". Мястото е заобиколено от стари дъбове.
- Оброк. Намира се на около 400 метра югоизточно от църквата, в местността "Света вода".
- Оброк "Свети Илия". Намира се на около 700 метра югозападно от църквата, в местността "Дабйе", при махала Накова, в близост до вековни дъбове.
- Чешма с паметна плоча на участниците от с. Добри дол в Балканската, Първата и Втората световна война.

с. Чешлянци:

- Късносредновековна църква - намира се на 2 км. северозападзно от кметството, в гробищата на махала Вишорица. Малка еднокорабна и едноапсидна църква с вътрешни размери 8 Х 4 м. с дебелина на зидовете - 60 см. Стените са градени от ломени камъни и кал. Запазената им височина е около 0,60 - 0,80 м.

с. Злогош:

- Църква "Свети Димитър". Построена е през 1876 г.

- Оброк “Свети Георги”. Намира се на около 900 метра северозападно от църквата в местността “Кръста”. Мястото е отбелязано с кръст от бигор, в близост до група вековни дъбове.
- Оброк “Свети Атанас Летни”. Намира се на около 1250 метра северозападно от църквата, в местността “Атанасчица”.

с. Горно Кобиле:

- Оброк. Намира се на 650 м. западно от гробищата, в местността “Градините”, до вековен изсъхнал орех с диаметър на дънера 1,5 м.

с. Средорек:

- Оброк “Свети Петър”. Намира се на около 2,5 км. северно от моста над Треклянска река, в местността “Свети Петър”.
- Оброк “Свети Георги”. Намира се на около 2 км. северно от моста над Треклянска река, при махала “Селище”.
- Паметник-чешма на загиналите във войните, която се намира в махала „Драгольовци“ в селото.

с. Киселица:

- Чешма с паметна плоча на загиналите от с. Киселица във войните, която се намира в центъра на селото.

с. Побит камък:

- Оброк “Свети Илия”. Намира се в местността “Побиен камик”. Мястото е отбелязано с каменна плоча с трапецовидна форма с височина 1,04 м. и ширина 0,42-0,64 м. На лицевата страна е издълбан кръст с размери 32 Х 33 см. , а под него е издълбан едноредов надпис с ширина 36 см. и височина на буквите - 4 см. : “ТРИЧА МАСТОРЪ”.
- Оброк “Свети Илия” - 2. Намира се на около 300 метра северозападно от оброка "Свети Илия", в местността “Валог”, под вековно дърво. Представлява каменна плоча с височина 0,85 м. и ширина 0,49-0,56 м. На лицевата страна е издълбан кръст с размери 35 Х 42 см. , а под него година IPII.

с. Сущица:

- Оброк “Свети Георги”. Намира се на около 1 км. североизточно от кметството в местността “Спасовица” или “Кленье”.
- Оброк “Свети Илия”. Намира се на около 500 метра североизточно от кметството, в местността “Равна нива”.

с. Брест:

- Оброк “Света Троица” и “Свети Харалампий”. Намира се на 1200 метра югозападно от училището, в местността "Църквище". На мястото има следи от стара църква.
- Оброк - намира се на 1 км югозападно от училището,в местността "Света вода", до вековен изсъхнал бряст.

1.4. Селищна система и урбанизация

1.4.1. Селищна система

Административен, стопански и културен център на община Трекляно е село Трекляно.

Урбанистичната структура се състои от 19 населени места - селата Трекляно, Побит камък, Средорек, Сушица, Уши, Чешлянци, Брест, Бъзовица, Габрешевци, Горни коритет, Горно кобиле, Добри дол, Долни коритен, Долно кобиле, Драгойчинци, Злогош, Киселица, Косово, Метохия.

Според действащата функционална типизация на населените места в страната, община Трекляно е от V функционален тип. Центърът на общината с. Трекляно е също V функционален тип. От VII функционален тип са населените места Средорек, Злогош и Добри дол. От VIII функционален тип са останалите населени места на общината - 15 на брой.

Урбанистичната класификация на селищата се състои от 1 малко село – Трекляно(100 - 200 жители) и 18 много малки села – под 100 жители, от които 6 села със затихващи функции –

Побит камък, Брест, Горно кобиле, Драгойчинци, Метохия и Чешлянци. Последните шест села са застрашени от изчезване, което прави селищната система на община Трекляно неустойчива и уязвима.

Таблица 3: Население по постоянен адрес в община Трекляно 2007 - 2012 г.

Населени места	2007	2008	2009	2010	2011	2012
с. Побит камък	8	8	6	4	3	3
с. Средорек	41	37	36	34	31	36
с. Сушица	40	39	38	35	36	31
с. Трекляно	**229**	**224**	**222**	**213**	**203**	**199**
с. Уши	18	17	16	15	14	15
с. Чешлянци	18	17	16	14	14	10
с. Брест	1	1	1	1	1	1
с. Бъзовица	17	16	14	14	15	15
с. Габрешевци	29	29	28	26	25	24
с. Горни коритен	22	18	17	18	14	15
с. Горно кобиле	3	3	3	3	3	2
с. Добри дол	30	28	26	23	22	20
с. Долни коритен	15	15	14	13	12	12
с. Долно кобиле	15	18	15	13	12	11
с. Драгойчинци	18	18	15	14	10	8
с. Злогош	31	25	26	26	27	27
с. Киселица	9	9	10	10	10	11
с. Косово	22	18	19	18	16	14
с. Метохия	10	10	9	8	8	7
Община Трекляно	**576**	**547**	**531**	**502**	**476**	**461**

Източник: Национална база данни „Население” - http://www.grao.bg

Населението на община Трекляно по постоянен адрес бележи тенденция на намаление със 115 души през 2012 г. спрямо 2007 г. Жителите на общинския център с. Трекляно намаляват с 13% през анализирания период. Единствено в с. Киселица броят на населението по постоянен адрес се увеличава за анализирания период с 2 души.

Икономическият облик на селата е селскостопански, с подчертан самовъзпроизводствен характер. Преобладава производство върху лична земя в дребни стопанства за лична консумация. В селата липсват възможности за трудова заетост.

По степен на благоустроеност селата в община Трекляно имат сходни характеристики. Всички са електрифицирани и водоснабдени.

1.4.2. Жилищен фонд, домакинства и семейства

По данни на НСИ от преброяването към 01.02.2011 г. жилищните сгради в община Трекляно са 2313, а общият брой жилища е 2322. Полезната жилищна площ в общината е 113 157 кв.м.

Около 41% от жилищните сгради (944 броя) са постоянно обитавани, 1369 са необитавани. Обществено водоснабдени са 90% от жилищните сгради в Трекляно. Собствен водоизточник ползват 7,1% от сградите, 1,8% имат и обществено водоснабдяване и собствен водоизточник, а 1,2% не са водоснабдени.

С обществена канализация са свързани 7,6% от обитаваните жилища в Трекляно, 2,6% са свързани с избени ями, 16% ползват септични ями, а 41% попивни ями. В 33% от жилищните сгради няма никакъв достъп до канализация и/или ями.

По показателя на НСИ „Осигуреност на обитаваните жилища с кабелна телевизия, сателитна антена, компютър и достъп до интернет”, данните за община Трекляно са следните:

- Кабелна телевизия има в 12 жилища и достъп имат 23 лица;

- Сателитна антена е поставена на 188 жилища и достъп имат 385 лица;
- Компютри има в 8 от жилищата и осигуреността е за 19 лица;
- Достъп до Интернет имат 12 жилища и съответно 27 лица.

Таблица 4: Жилищни сгради по период на построяване в Трекляно

Общо	До края на 1949 г.	1950 – 1959 г	1960 – 1969 г.	1970 – 1979 г.	1980 – 1989 г.	1990 – 1999 г.	2000 – 2011 г.
2313	1683	155	100	97	184	83	11

Национален статистически институт

Значителна част от сградния фонд (88%) е построен преди 1980 година. Около 31% от сградите в Трекляно са масивни, 3,3% са стоманобетонни, а останалите са с друг вид конструкция.

По данни от последното преброяване на населението към 01.02.2011 г., в 19-те населени места на общината има 361 домакинства и 157 семейства, като средният брой членове на едно домакинство е 1,7 човека, а на едно семейство е 2,4 човека. Едночленните домакинства са 189. В 45 домакинства живеят повече от едно семейства на родствени лица.

Домакинствата-семейства в община Трекляно са 126. В 60% от семействата няма деца под 16 години, 31% имат само едно дете, 7% - две деца и 2,5% - три и повече деца. В 18% от семействата, в които има деца те се отглеждат само от единия родител.

1.5. Развитие на човешките ресурси и социалната сфера

1.5.1. Демографска характеристика

В община Трекляно има демографски срив. Динамиката на населението през последните години показва рязка и трайна тенденция на намаление (с около 44%) или с 486 души през 2012 спрямо 2007 г.

По официални статистически данни от последното преброяване към 01.02.2011 г. населението на община Трекляно е 629 души., след което към края на 2011 г. се е увеличило с 15 души на 644, а през 2012 г., отново намалява и достига 625 души.

Според прогнозни данни на НСИ ако тенденцията се запази до 2061 г. населението на общината ще намалее с още близо 70% до 192 души и голяма част от селата ще се обезлюдят.

Таблица 5: Население в община Трекляно по пол 2007 - 2012 г.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Всичко	1111	1076	1027	986	644	625
Мъже	562	542	520	505	341	325
Жени	549	534	507	481	303	300

Източник: Национален статистически институт

По признака пол структурата на населението е относително балансирана. През 2012 г. в общината живеят 625 души. Мъжете през 2012 г. имат относителен дял 52%, а жените - 48%, или мъжете са с 25 повече от жените.(Таблица 5)

Таблица 6: Население под, в и над трудоспособна възраст по местоживеене и пол към 01.02.2011 г.

	Общо		
	Общо	**Мъже**	**Жени**
Общо	629	324	305
Под трудоспособна[1]	32	21	11
В трудоспособна[2]	238	149	89
Над трудоспособна[3]	359	154	205

Източник: Национален статистически институт

[1] Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.
[2] В трудоспособна възраст - жени от 16 до 59 и мъже от 16 до 62 навършени години.
[3] Над трудоспособна възраст - жени на 60 и повече навършени години и мъже на 63 и повече навършени години.

През 2011 г. под трудоспособна възраст е 5% от населението на община Трекляно. Възрастните над трудоспособна възраст са 359 души или 57% от населението. Около 38% е делът на населението в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Таблица 7: Население в община Трекляно по възрастови групи към 01.02.2011 г. (брой)

	Общо	0 - 9	10 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 -59	60 - 69	70+
Общо	**629**	16	25	25	52	46	86	154	225
Мъже	**324**	9	18	16	34	30	43	81	93
Жени	**305**	7	7	9	18	16	43	73	132

Източник: Национален статистически институт

Данните в Таблица 7 показват, че населението на община Трекляно е застаряващо. Най-голям относителен дял във възрастовата структура заемат лицата на възраст над 60 години – 60%. Хората в активна възраст между 30 и 59 години са 29% от населението. Младите хора от 20 до 29 г. са едва 4% от жителите на общината. Децата и младежите до 19 г. са 7%.

Поради преобладаващия брой възрастни хора в местното население, икономически активните лица заемат незначителен дял във възрастовата структура - 32% или 191 души по данни от последното преброяване. От икономически активните лица заети са 167 души, останалите са безработни. Пенсионерите в община Трекляно са 60% от населението.

По признака юридическо семейно положение, данните на НСИ сочат, че 45% от населението на община Трекляно (283 души) са семейни – женени/омъжени, около 7% са разведени и около 21% са със статут на вдовец или вдовица.

Несемейните са 28% от населението, като се приспадне групата на децата и младежите до 19 години, делът на несемейните хора в община Трекляно е 21% от общото население.

Според резултатите от Пребряване 2011 г. 4% от населението (24 души) живее в условия на съжителство без брак, като 54% от тях са във възрастовата група между 30 и 49 години.

Таблица 8: Население на 7 и повече години в община Трекляно по образование към 01.02.2011г.

Община, Местоживеене	Общо	Висше образование	Средно образование	Основно образование	Начално образование	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете
Трекляно	615	51	292	189	72	7	4	-

Източник: Национален статистически институт

Към 01.02.2011 г. 78% от населението на община Трекляно на 7 и повече години е със средно или основно образование. С начално образование са 12%, с незавършено начално – 1%, а 4 души никога не са посещавали училище и са напълно неграмотни. Броят на висшистите в общината е 51 или 8% от населението.

Таблица 9: Население по етнос в община Трекляно към 01.02.2011 г. (брой)

Община Трекляно	Лица, отговорили на въпроса за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
		българска	турска	ромска	друга	
Общо: 629	**627**	**613**	**12**	**..**	**..**	**..**

Източник: Национален статистически институт

Преобладаваща част от населението на Трекляно е от българския етнос. От 627 отговорили на този въпрос при преброяването към 01.02.2011 г., 613 са се определили като българи, 12 като турци. Останалите анкетирани не са се самоопределили.

Естественият прираст на населението на община Трекляно за изследвания период е отрицателен, като през 2012 г. е минус 25 души. Средно годишният брой на живородените деца в общината за периода 2007-2012 г. е 2. Средната смъртност в община Трекляно за изследваните 6 години е 31 човека годишно.

Таблица 10: Естествен прираст на населението на община Трекляно 2007-2012 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2007	1	1	0	35	17	18	-34	-16	-18
2008	3	1	2	30	14	16	-27	-13	-14
2009	2	1	1	33	14	19	-31	-13	-18
2010	2	1	1	30	14	16	-28	-13	-15
2011	2	1	1	32	14	18	-30	-13	-17
2012	3	1	2	28	14	14	-25	-13	-12

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст в община Трекляно през анализирания период се променя колебливо. През 2007 г. е положителен +31 души. След това за три години е отрицателен и през 2011 г. отново е положителен +40 души. Към 2012 г. механичният прираст на общината е с положителна стойност +6 души. В резултат на миграция населението на общината варира с около 6 души средногодишно.

Таблица 11: Заселени, изселени и механичен прираст в община Трекляно 2007-2012 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2007	78	43	35	47	27	20	31	16	15
2008	30	18	12	38	25	13	-8	-7	-1
2009	29	15	14	47	24	23	-18	-9	-9
2010	33	21	12	46	23	23	-13	-2	-11
2011	64	39	25	24	10	14	40	29	11
2012	20	8	12	14	11	3	6	-3	9

Източник: Национален статистически институт

Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в община Трекляно през 2012 г. е намаляло с 19 души.

1.5.2. Пазар на труда – заетост и безработица

Пазарът на труда включва два основни компонента: трудова заетост и безработица. Икономически активните лица в община Трекляно наброяват 191 души по данни от последното преброяване – 01.02.2011 г. Коефициентът на икономическа активност е 32% (съотношение между икономически активните лица и населението на 15 и повече навършени години). От икономически активните лица заети са 167 души, останалите са безработни, които активно търсят работа. Коефициентът на заетост (съотношение между броя на заетите лица и населението на 15 и повече навършени години) за община Трекляно е 28%.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в община Трекляно са демографската криза и липсата на работни места. Несъответствието между предлаганите и търсените квалификации е очевидно предимно в следните групи: незавършилите училище, млади хора, завършващи средно образование и тези без или с много ниско ниво на професионална квалификация. Това несъответствие се наблюдава също така в групите от хора с образование и професионални квалификации, но без стаж, както и в групата на продължително безработните. В същото време младите квалифицирани кадри предпочитат да пътуват и да работят в Кюстендил и София.

Равнището на безработица в община Трекляно през 2012 г. е 15,6% при средни равнища за област Кюстендил 14,8% и за страната 11,4%. По данни на Дирекция „Бюро по труда" – Кюстендил за периода 2007 г. - 2008 г. безработицата в Трекляно намалява от 13,2% на 7,1%. През 2010 г. показателят нараства на 14%, а през 2011 г. намалява до 11,1% при средни равнища за област Кюстендил 12,9% и за България 10,4%.

Този проблем налага работа по много програми и мерки за насърчаване на заетостта и осигуряване на работни места за стабилизиране пазара на труда в общината.

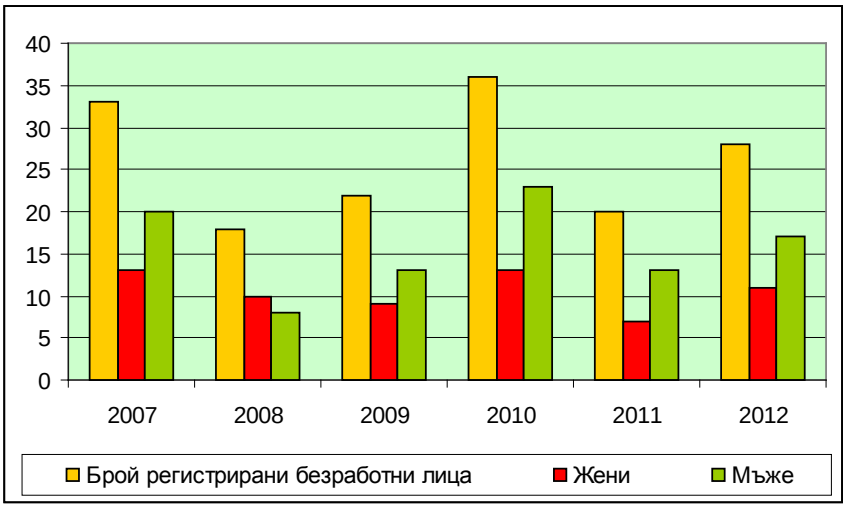
Таблица 12: Брой на безработните лица и равнище на безработица в община Трекляно за периода (2007-2012г.)

Показател	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Брой регистрирани безработни лица	**33**	**18**	**22**	**36**	**20**	**28**
Жени	13	10	9	13	7	11
Мъже	20	8	13	23	13	17
Равнище на безработица (%)	**13,2**	**7,1**	**8,8**	**14,0**	**11,1**	**15,6**

Източник: Дирекция „Бюро по труда" – Кюстендил

За периода 2007-2012 г. в Трекляно са регистрирани средногодишно по 26 безработни лица. Броят на регистрираните безработни в общината е най-малък през 2008 г. – 18 лица. През 2012 г. по официални данни безработните са 28. Почти за целия анализиран период безработните мъже са повече от жените. Относителният им дял през 2012 г. е 61% или 17 безработни мъже. (Таблица 12 и Фиг.3)

Фиг. 3: Динамика на безработицата в община Трекляно 2007-2012 г.

Източник: Дирекция „Бюро по труда" – Кюстендил

Най-голям относителен дял във възрастовата структура на безработицата в Трекляно имат лицата над 45-годишнна възраст (около 57% през 2012 г.). Близо 29% от безработните са на възраст между 30 и 45 години. Младите хора до 29 години са едва 14% от безработните.

Таблица 13: Безработица в община Трекляно по възрастови групи за 2007-2012 г.

Възрастови групи	2007	2008	2009	2010	2011	2012
- до 29 г.	6	2	3	5	2	4
- от 30 до 34 г.	3	2	1	3	2	2
- от 35 до 39 г.	2	2	2	3	1	3
- от 40 до 44 г.	2	1	2	2	2	3
- от 45 до 49 г.	5	3	3	3	1	2
- от 50 до 54 г.	8	3	4	5	3	5
- над 55 г.	7	4	7	15	9	9
Общо	**33**	**18**	**22**	**36**	**20**	**28**

Източник: Дирекция „Бюро по труда" – Кюстендил

През изследвания период най-голям е броят на безработните с основно, начално и по-ниско образование. През 2012 г. – 11% от безработните в община Трекляно са с основно образование, а 64% са с начално. Лицата със средно образование са 21% от регистрираните безработни. Само 1 човек от регистрираните лица в Бюрото по труда е с висше образование.

По данни на Дирекция „Бюро по труда"- Кюстендил, за периода 2007-2012 г. броя на регистрираните трайно безработни лица в община Трекляно намалява от 21 през 2007 г. на 2 лица през 2009 г. След което се увеличава и през 2012 г. има 5 трайно безработни лица.

Таблица 14: Безработица в община Трекляно по образование за 2007-2011 г.

Образование	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Висше	1	1	1	1	1	1
Средно	13	6	6	9	3	6
Основно	19	10	4	3	4	3
Начално	-	1	11	23	12	18
Общо	**33**	**18**	**22**	**36**	**20**	**28**

Източник: Дирекция „Бюро по труда" – Кюстендил

За периода 2007-2012 г. в община Трекляно са обявени 328 нови работни места, от които 309 са по програми за заетост, а 19 са на първичния трудов пазар.

През анализирания период включени в заетост са 297 безработни лица, като в т. ч. по програми 274, по мерки 2 и на първичния трудов пазар 9.

Възможностите за намиране на работа в община Трекляно са ограничени. Частният сектор наема много малък брой от свободната работна ръка и основно заетост се осигурява чрез различните национални програми. В публичния сектор трудно се освобождават места и там възможностите са изключително ограничени по отношение намиране на работа. В последните години общината участва в редица национални програми и мерки, целящи под различна форма ограничаване на безработицата и осигуряване на заетост и доходи за населението.

1.5.3. Образование

Училища

На територията на Трекляно функционира само едно защитено общинско училище за ученици до 8-ми клас - ОУ "Св. Климента Охридски" – с.Трекляно. Обучението се провежда в сляти паралелки. Поради демографския срив се налага допълнително извозване на ученици от ромски произход от областния град Кюстендил, за да се покриват стандартите и да не се закрива училището.

Таблица 15: Училищна структура в община Трекляно 2007-2012 г. (брой)

Показатели	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Брой училища	1	1	1	1	1
Брой ученици	29	28	39	36	39
Брой учители	3	3	4	3	3

Източник: Териториално статистическо бюро – Кюстендил

Общо за периода 2007-2012 г. учениците се увеличават с 10.

През 2011/2012 г. учениците в Трекляно са 39. За целия анализиран период учителите в училището се запазват 3 броя, като единствено през учебната 2009/2010 г., има 4 учители.

За учениците е подсигурен целодневен пансион, оборудван съгласно изискванията. Училището разполага с голяма сграда и сравнително добра материално-техническа база, едно общежитие, игрище, оборудван физкултурен салон. Други спортни съоражения и площадки на територията на общината няма. Учениците вземат активно участие при празненства по различни празници.

Детски градини

Към 2013 година в община Трекляно няма функциониращи детски градини.

1.5.4. Здравеопазване

По данни от РЗИ-Кюстендил на територията на община Трекляно има:

- една практика за първична медицинска помощ с един лекар;
- една практика за първична дентална помощ с един лекар по дентална медицина;

- една щатна бройка за медицинска сестра, която е разделена на две за по- ефективно обслужване.

Доболнична, болнична и специализирана медицинска помощ, в т.ч. и процедури, прегледи и манипулации, населението на община Трекляно получава в областния град Кюстендил.

Сградният фонд и медицинската апаратура в общината са остарели и недостаъчни. От 2012 г. в община Трекляно е предоставена линейка за спешна медицинска помощ.

За периода 2007-2012 година, анализът на здравословното състояние на учениците от ОУ „Св. Климент Охридски", село Трекляно е изготвен на база данни подадени от медицинския специалист работещ в учебното заведение.

Броят на учениците, на които са извършени профилактични прегледи за всяка година от анализирания период е различен, като за 2011 г. е 40, а за 2012 г. - 23 ученика.

По отношение на антропометричните показатели – оценка на ръст и тегло за периода 2007-2012 г. всички ученици са в норма.

От 2007 до 2011 г. няма диспансеризирани ученици. През 2012 година има 2 деца диспансеризирани по причина заболяване от астма и епилепсия.

Отразените регистрирани заболявания и аномалии при основния профилактичен преглед на учениците провеждан всяка година в периода септември-декември са астма, епилепсия и нарушения на рефракцията и акомодацията.

През периода 2007-2012 г. на територията на община Трекляно не са ригистрирани трансмисивни инфекции, покривни инфекции и паразитози. Не са регистрирани епидемии и епидемични взривове.

Данните в Таблица 16 показват, че за анализирания период най-висока заболеваемост има през 2010 г. – 4 броя, а през 2011 г. в общината няма заболели от заразни болести. През 2012 г. има 1 заболял. Водещи са чревните инфекции. Единични са случаите на инфекции на дихателната система, вирусен хепатит и невроинфекции.

Таблица 16: Брой заболели от заразни болести в община Трекляно за периода 2007-2012 г.

Показатели	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Инфекции на дихателна система	-	-	-	1	-	-
Чревни инфекции	1	-	2	3	-	1
Вирусни хепатити	-	1	-	-	-	-
Невроинфекции	1	-	-	-	-	-
Общо:	**2**	**1**	**2**	**4**	**-**	**1**

Източник: РЗИ-Кюстендил

1.5.5. Социални дейности, услуги и социално включване

В областта на социалните дейности на територията на община Трекляно функционират следните структури:

- ***„Домашен социален патронаж"*** с капацитет 40 места - социална услуга изразяваща се в грижа в семейна среда, предоставяна по домовете, свързана с доставка на храна, съдействие за комунално-битови услуги, помощ в домакинството, здравна и медицинска грижа, снабдяване с необходимите технически и помощни средства на възрастни и самотни хора от селата на общината.
- Изнесено представителство на ***отдел "Социална закрила"*** към Дирекция "Социално подпомагане" - Кюстендил с намален капацитет от двама социални работика.
- ***Услугата "Личен асистент"*** по национална програма и ОП "РЧР". Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.

  През 2011 г. в община Трекляно има 10 лични асистенти.
- ***Клуб на пенсионера*** - осигуряване на лични и социални контакти на възрастни хора.

1.5.6. Култура и културни дейности

Културата е един от факторите за устойчиво развитие и съхраняване на духовността на населението. Основните културни дейности в община Трекляно са читалищна и библиотечна.

В читалищата се създават възможности за съхраняване на културните обичаи и традиции, в тях основно се развива библиотечна дейност и разнообразно любителско творчество - художествена самодейност, някои читалища развиват само библиотечна дейност.

В общината функционират 6 читалища с библиотеки и една картинна галерия. Библиотечният фонд в 6-те библиотеки в селата се състои от 18 000 книги. Броят на редовните читатели в общината е около 100 души.

В с. Трекляно е изградена музейна сбирка и галерия на проф. Евтим Томов.

През 2007 г. са честваны 150 години от създаването на ОУ ”Св. Климент Охридски” – с. Трекляно. На тържеството по случая са поканени видни личности, възпитаници на училището и преподаватели. Местият краевед Стойо Асенов е издал книга по случая.

През 2008 г. общината е участвала в проект ”Глобални билиотеки”.

В бибилиотеката в с. Трекляно е иградена компютърна зала с достъп до интернет. Залата се ползва безплатно от гражданите и гостите на общината.

През май 2009 г. е пореведен фолколорен фестивал ”Крайще пее и свири”.

Ежегодно в съответствие с християнските празници в летния сезон се провеждат землячески срещи-събори. Най-масовият е в месността “Славчето” на Българо-Сръбската граница. Всички са съпроводени с богата музикална и фолклорна програма.

Културен календар на община Трекляно:

- Ежегодните землячески срещи-събори;
- 2015 г. – 155 години от построяването на църквата ”Св. Богородица” – Трекляно (лиургия на събора в с. Трекляно);
- 2016 г. - 30 години от откриването на картинна галерия на проф. Евтим Томов;
- 2016 г. - 115 години читалище ”Зинови Дойчинов” с. Трекляно;
- 2017 г. - фестивал ”Крайще пее и свири” съвместен с община Босилеград;
- 2017 г. - 140 години от рождението на Йордан Захариев – научна конференция;
- 2017 г. - 160 години от създаването на ОУ ”Св. Климента Охридски”-Трекляно.

1.6. Икономическо развитие

1.6.1. Състояние на местната икономика, тенденции, конкурентоспособност и предприемачество

Структуроопределящи отрасли за местната икономика са селското стопанство, промишлеността и горското стопанство, като водещо значение заема селското стопанство. Неговата структура на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места. Земеделието е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното й развитие. Независимо от значителното намаляване на произведената продукция през последните години, отрасълът остава основен източник на доходи в общината. Предпоставките за това са географско положение, природните дадености, почвено-климатичните условия, човешките ресурси и др.

Туризмът в община Трекляно не е разработен, няма развитие и не носи приходи и доходи, въпреки че има много голям потенцил. В общината има възможност за развитие на интегриран културно-исторически, селски, еко туризъм, лов и риболов.

В с. Уши има регистриран 1 еднозвезден хотел.

Сдружението на югозападните общини (СЮЗО) участва в проект “Устойчива мобилност по най-новия Европейски Велосипеден маршрут, „Пътят на желязната завеса””. Това е един от европейските велосипедни коридори в мрежата ЕвроВело. Маршрутът преминава покрай

границата, която след Втората Световна война разделя Европа на Източен и Западен блок и е наречена от Йозеф Гьобелс „Желязна завеса". Дължината на маршрута от Баренцово море на север до Черно море на юг е над 9000 км. Той съчетава запазените природни територии по протежението на бившите охранявани граници с историческото и културно наследство на Европа Преминаването му с велосипед може да бъде устойчив туристически продукт и да насърчи развитието на местните общности, пострадали от разделението на Европа .

Община Трекляно е включена в маршрута, което ще допринесе за развитието на велосипедния транспорт и ще привлече туристи. За развитието на местния туристически продукт могат да се използват различни източници: Оперативни програми, ПРСР, ТГС, Седма рамкова програма на ЕС и др.

По данни от НСИ за 2011 г. всичките 7 действащи предприятия в община Трекляно са микро с до 9 заети лица. На територията на общината липсват малки (от 10 до 49), средни (от 50 до 249) и големи предприятия (с над 250 заети лица).

Таблица 17: Равнище на средната работна заплата в община Трекляно за периода 2009-2011г. (лева)

Показатели	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Трекляно	4549	5260	5645
България	***7309***	***7777***	***8230***

Източник: Национален статистически институт

Средната годишна работна заплата в община Трекляно нараства от 4 549 лева през 2009 г. на 5 645 лева през 2011 г. Тенденцията на повишаване на възнагражденията е постоянна. Въпреки това работната заплата в Трекляно през 2011 г. е с 2 585 лева или с 31% по-малко от средната годишна заплата за страната – 8 230 лева.

Като цяло общината има потенциал за инвестиции и успешно развитие на екологично чисти производства, тъй като има наличие на неизползвани терени и сгради.

1.6.2. Селско стопанство

Земеделието е основния поминък на населението в Трекляно, независимо от високия риск и ниската рентабилност. В общината преобладават малки по размер стопанства. Повечето от собствениците на земя не извършват икономически доходоносна дейност извън домашното си стопанство с производство за лични нужди.

Таблица 18: Земеделски производители и пазар на земята в община Трекляно за периода 2007-2013 г.

Показател	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Брой земеделски производители	32	28	26	21	30	26	-
Пазар на земята – брой сделки	3	1	4	2	5	4	2

Източник: ОДЗ - Кюстендил

За анализирания период броят на регистрираните земеделски производители в района се променя динамично, през 2010 г. намалява с 11 на 21 земеделски производители, спрямо 2007 г. когато са 32. През 2011 г. се увеличава и достига 30, а през 2012 г. отново намалява до 26.

Броят на сделките на пазара на земя също се променя. Най-слаба е активността през 2008 г. – 1 сделка, а най-голяма през 2011 г. – 5 сделки.

В земеделските стопанства преобладава семейна работна ръка. Повечето от заетите лица са около и над 65 год. възраст.

Растениевъдство

По данни от ОДЗ – Кюстендил, средния добив от пшеница, ечемик и овес в общината е около 200 кг/дка.

Препятствие за развитие на модерен и ефективен аграрен сектор е разпокъсаността на земята установила се след възстановяване на земеделските земи. Ограничените икономически ресурси за модерно земеделие, полупазарния тип на стопанствата, възрастовата структура на

заетите лица и загубата на пазарни позиции е основен недостатък. Решение на проблема трябва да търсим в приоритетни направления, програми и проекти с добра инвестиция.

През 2011 г. в община Трекляно е спечелен Трансграничен проект "Крайще – средище на уникални сортове овощни култури". Първия етап на проекта - проучване на стари сортове овощни култури на териорията на община Трекляно, община Босилеград и Лесотехнически уневерситет София е приключил.

Животновъдство

Животновъдството е другия застъпен подотрасъл и е представен от говедовъдство, овцевъдство, козевъдство и свиневъдство. Структурните изменения в животновъдството и свиването на този сектор е под влияние на трудностите при осигуряване на храна за животните.

Въпреки че при стопанствата се отглеждат фуражни култури, средните добиви са много ниски, липсва напояване и високопроизводителна техника.

Ветеринарното обслужване в общината се осигурява от 1 ветеринарен лекар.

Животновъдството в Трекляно е доминирано от овцевъдство и свиневъдство. Животните се отглеждат в непазарно ориентирани, предимно семейни ферми.

За анализирания период намалява броя на говедовъдните, овцевъдните, козевъдните и свиневъдните обекти, съответно с 23, 17, 5 и 52 броя през 2013 г. спрямо 2007 г.(Таблица 19)

Данните в Таблица 19 показват, че през 2013 г., броят на говедата е намалял на 150 или със 17%, спрямо 2007 г., когато те са 180. Овцете запазват своя брой относително постоянен за периода. Козите през 2013 г. са се увеличили с 20 на 150, спрямо 2007 г., когато са 130. За анализирания период свинете, отглеждани в общината намаляват почти наполовина (с 49% по-малко). Еднокопитните животни през 2013 г. в общината са 12 или с 8 по-малко от 2007 г., когато те са 20. Намаляват и птиците с около 20%, през 2013 г. в общината има 950 птици, а през 2007 г. те са били 1200. Пчелните семейства за анализирания период намаляват с 50 и през 2013 г. в Трекляно има само 200 пчелни семейства.(Таблица 19)

Таблица 19: Брой животновъдни обекти и животни по видови в община Трекляно за периода 2007- 2013 г.

Показатели	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Говедовъдни обекти	**95**	**90**	**85**	**80**	**78**	**74**	**72**
Говеда	180	160	140	130	150	150	150
Овцевъдни обекти	**102**	**100**	**95**	**90**	**88**	**85**	**85**
Овце	600	550	580	600	600	620	600
Козевъдни обекти	**34**	**32**	**31**	**30**	**30**	**29**	**29**
Кози	130	120	130	140	140	150	150
Свиневъдни обекти	**128**	**120**	**100**	**90**	**82**	**78**	**76**
Свине	250	230	200	170	150	135	128
Еднокопитни - обекти	-	-	-	-	-	-	-
Еднокопитни	20	20	19	18	15	15	12
Птицевъдни обекти	-	-	-	-	-	-	-
Птици	1200	1150	1100	1020	990	980	950
Регистрирани пчелини	-	-	-	-	-	-	-
Пчелни семейства	250	250	250	230	220	200	200

Източник: ОДЗ – Кюстендил

На този етап в част от населените места в общината има сформирани сборни изкупни пунктове за сезонното изкупуване на билки, гъби и горски плодове, което в бъдеще може да бъде доразвито и с бране на шипки.

Община Трекляно се стреми да стимулира животновъдството и земеделското производство на местните производители и предприемачи, създаване на частни животоновъдни ферми. Предимство има екологичното производство.

1.6.3. Горско стопанство

Общата площ на горския фонд в община Трекляно е 14 819 хектара.

Разпределението по видове собственост е, както следва:

- държавни горски територии - 9 827 ха;
- на физически лица - 2 266 ха;
- религиозни гори – 11 ха;
- общински гори - 210 ха.
- гори, временно стопанисвани от общината

Общата лесистос на общината е 57,4 %. Площта на общината по данни на Общинска служба земеделие е 25 796 ха, от които държавни горски територии 14 819 ха.

Предвиденото общо ползване по лесоустройствения проект на ГСУ „Трекляно" за периода 2009 г. - 2018 г. е 277 755 мЗ стояща маса. Средно годишно ползване - 27 777 мЗ.

Ползването за периода 2008 г. - 2012 г. е, както следва:

- 2008 г. - 4982 мЗ стояща маса;
- 2009 г. - 3412 мЗ стояща маса;
- 2010 г. - 9405 мЗ стояща маса;
- 2011 г. - 16881 мЗ стояща маса;
- 2012 г. -15315 мЗ стояща маса.

В горепосочените количества дървесина се отчитат дървата и материалите, предназначени на нуждите на местното население, които са около 170 мЗ годишно.

На територията на с. Трекляно е изграден цех за преработка на строителна дървесина и дърва за огрев, но дейността му е незначителна, тъй като работи с малък капацитет. Изграден е цех за преработка на дървата на дървени въглища, но през 2013 г. е прекратил дейността си.

На територията на горския фонд ежегодно се добиват различни количества билки, гъби, горски плодове - черни боровинки и малини за задоволяване нуждите на местното население, както и изкупуване от преработващи пунктове.

През периода 2008 г. - 2012 г. е извършено залесяване на площ от 64 дка. Малкият обем на залесяване се дължи на преминаване на сечи с последващо естествено възобновяване.

На територията на горския фонд на община Трекляно са определени защитени зони по програмата „Натура 2000”, както следва:

- защитена зона „Долни Коритен" - 137,4ха;
- защитена зона „Земен” - 1820,3ха;
- защитена зона „Кървав камък” - 3857,5ха.

1.6.4. Промишленост, търговия и услуги

На територията на Община Трекляно сектор промишленост е представен от:

- *Цех за Бакелитови изделия - с. Трекляно*. Заетите в цеха за бакелитови изделия през последните години намаляват и към момента са 5 души. Производството в предприятието е силно ограничено поради стесняване на пазарите и оскъпяването на суровината и транспортните разходи за доставката й. Освен това липсват парични средства за производството. Част от материалната база е остаряла. Строителството на новото работно хале е замразено. В предприятието съществуват много социални проблеми. Производственото хале през зимата трудно се отоплява, поради високата цена на течните горива, поради което е преградено и се отоплява с твърдо гориво. Липсва база за отдих. Финансовото състояние на фирмата не е добро.
- *1 потребителна кооперация* с предмет на дейност – търговия - доставка на стоки и хранителни продукти на територията на 19-те населени места.
- *4 магазина за хранителни стоки*.

Поради демографския срив оборота им е силно ограничен.

- в с. Трекляно има 3 частни търговски обекта, в които препитание намират собствениците им.

- *Фирма "ЕТ Габи и Гошко"* - с. Трекляно с предмет на дейност хлебопроиводство и хлебни изделия. Произведените хлебни изделия не намират пазар извън територията на общината.
- *Търговски обект - с. Средорек*
- *От 2011 г. работи и една дървообработваща фирма,* в която към момента намират препитание 10 души.

1.7. Техническа инфраструктура – свързаност и достъпност на територията на община Трекляно

1.7.1. Транспортно-комуникационна система

Общата дължина на пътната мрежа на територията на община Трекляно е 234 км , в товачисло:

- пътища III клас - 123,4 км;
- пътища IV клас 92,6 км.

Гъстотата на пътната мрежа в общината е 0,48 км, плътността и по отношение на населението е 77,2 км/1000 жители.

Поради периферното разположение на общината през територията й не преминават пътища от висок ранг I и II клас. Структурата на пътната мрежа е от четвъртокласни и третокласни пътища, като последните осъществяват между регионалните и между общинските връзки.

Таблица 20: Състояние на пътната настилка в община Трекляно

№ на пътя	Участък	Състояние на настилката
IV - 63736	с. Злогош - с.Долни Кортен	средно
IV - 63093	с. Долно Кобиле - с. Киселица	лошо
IV - 69136	с. Злогош - с. Полетници	лошо
IV - 69144	с. Горно Уйно - с. Горни Коритен	лошо
IV - 63079	с. Косово - с. Трекляно	средно
IV - 63085	с. Средорек - с. Долно Кобиле	средно
IV - 63089	с. Средорек - с. Драгойчинци	средно
IV - 63087	с. Средорек - с. Бъзовица	лошо
IV - 63091	с. ДолноКобиле – с. Побит камък	лошо
IV - 62357	с. Добри дол – с. Сушица	добро
III - 637	с. Трекляно – с. Злогош	средно
III - 662	с. Габрешевци - граница с община Земен	добро

Източник: Община Трекляно

Лошите пътни условия са пречка за териториалната интеграция на района и причина за намалените икономически и социални връзки със съседните общини. Размерът на предвидените инвестиции през последните години е крайно недостатъчен, за да се подобри съществено качеството на пътните връзки в района на населените места в общината, които не са свързани с Републиканската пътна мрежа. Функциите, които пътищата на територията на общината изпълняват са изключително важни, тъй като автомобилният транспорт е този, който осигурява връзките между населените места и тези от териториалните центрове. Той облекчава и по-голямата част от междуобщинските и регионалните връзки.

Маршрутът на регулярните автобусни линии, които свързват общините Земен и Трекляно преминават по път III-623 и III-637. Пътното платно е в лошо състояние.

Без автомобилно обслужване са махалите Деянова и Клубарска от с. Долни Кортен, а в последно време и селата: Киселица, Бъзовица, Метохия, Косово и Драгойчинци и постоянна обиколна връзка Долни Кортен-Уши- Трекляно.

Съществуват проблеми с нормалната експлоатация на пътната мрежа от IV клас през зимата, които пораждат несигурност на транспортните връзки. Ежегодно се прави ремонт на общинската пътна мрежа, който се изразява само в частично кърпене на дупки.

Извършени са ремонти на следните общински пътища:

- с. Средорек – с. Бъзовица;
- с. Долно Кобиле – с. Метохия;
- с. Чешлянци – с. Метохия.

Изградената транспортна инфраструктура е неблагоприятна за по-добра интеграция с териториите на съседните общини, поради лошото състояние на пътищата и наличие на участъци без трайна настилка. Това пречи на социално-икономическото съживяване и е пречка за цялостното развитие на района.

С изключение на участъка на IV главна линия, през територията на община Трекляно не преминават транспортни оси с национално значение, в следствие на което разглежданата територия остава периферен и изолиран граничен район. Липсата на значими транспортни оси оказва силно влияние върху параметрите на развитието.

През 2008 г. успешно е реализиран проект “Изграждане на улица в с. Злогош” по програма САПАРД, финансиран от държавен фонд “Земеделие”, на стойност 120 хил. лева.

Въпреки наличието на благоприятни дадености и традиционно добрите връзки със съседна Сърбия няма изградено ГКПП в участъка на Българо - Сръбската граница. В Националната програма за развитие на ГКПП-та на България е планиран ГКПП Трекляно – Босилеград, но няма яснота дали ще бъде реализиран.

1.7.2. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяването на всички населените места от община Трекляно се осигурява от местни водоизточници. Трудностите при водоснабдяването произтичат от планинския терен и отдалечеността на населените места от водоизточниците. Постоянно се явяват проблеми във водоснабдяването на отделни села и махали. Водоизточниците са с малък и недостатъчен дебит. Пресеченият терен затруднява изграждането на големи водоснабдителни обекти.

Изградената водопроводна мрежа в общината е стара и е в лошо състояние. Голяма част от съоръженията около 80-90% са изпълнени с азбестови и циментови тръби, които са износени и често аварират. Големи са загубите на вода, дължащи се на старата водопроводна мрежа и ниско качество на изпълнение на връзките и отклоненията. През летните месеци населението използва питейната вода за поливане на дворове и градини. През този сезон намалява силно дебита на водоизточниците и се налага воден режим в някои села.

В населените места на общината няма изградена централизирана канализационна мрежа. Отводняването на отпадните води се извършва чрез септични и изгребни ями.

1.7.3. Енергийни мрежи и ВЕИ.

Електроснабдяване

Всички населени места в общината са електроснабдени. Община Трекляно има достъп до електропреносната мрежа на „ЧЕЗ Разпределение България” АД.

Електроразпределителната мрежа се нуждае от сериозни инвестиции за рехабилитация, поддръжка и развитие за постепенно достигане на европейските норми по отношение на качеството и сигурността на електроенергийните доставки. Основно направление на инвестиционната политика на ЧЕЗ в България е свързано с подобряването на обслужването на клиентите.

Територията на община Трекляно попада в обхвата на енергоразпределителен район Кюстендил 110/20 KV.

Електропроводът навлиза в територията при с. Злогош, като продължава до Трекляно с отклонения за различни села. От Трекляно електропроводът се насочва на запад към Средорек и Долно Кобиле, след което захранва селата от западната част на общината. След изграждане на връзката Долни и Горни Кортен, мрежата придобива пръстовиден характер, което преобразява експлоатационните й възможности. Източният клон на електропровода захранва последователно селата Злогош, Сушица, Добри дол, Габрешевци, Трекляно, Косово. Западният клон захранва Брест, Долни Кортен, Горни Кортен, Уши, Долно Кобиле, Киселица, Метохия, Побит камък и Драгойчинци. Връзката между двата клона захранва селата Средорек, Бъзовица и Чешлянци. При село Габрешевци мрежата 20 KV на община Трекпяно има връзка с мрежата 2 OKV на община Земен чрез възлова станция (Добродолски воденици), намираща се на границата между двете общини Земен - Трекляно. Тази връзка дава възможност за резервно превключване при аварийни ситуации.

Общата дължина на елекроразпределителната мрежа 20 KV е 73 км, при което гъстотата на изграденост се получава 273 км/1000 кв.км доста по-ниска отдадената за страната 456/1000 кв. км.

Общият брой на трансформаторните постове за общината е 29**,** с обща мощност 1430 KVA, при което териториалните показатели се получават 106 бр., които са много по-ниски от средните за страната, особено за плътност на инсталираната мощност. Поради дисперсния характер на селищната мрежа, изводите ниско напрежение са с голяма дължина, което влошава качеството на подаваната електроенергия.

Възобновяеми енергийни източници

В област Кюстендил водната енергия се усвоява още преди да е обявена за ВЕИ. Най-старата ВЕЦ - "Осогово", е изградена в с. Гърляно още през 1927 г. По-късно, през 1949 г. се изграждат ВЕЦ от каскадата "Рила", а през 1965 г. - ВЕЦ "Самораново". През следващите години се изграждат още няколко МВЕЦ, а в последните години - основно ВЕИ на слънчева енергия - ФтЕЦ. Така общата инсталирана мощност на ВЕЦ и ФтЕЦ в област Кюстендил достига 44,1 мвт.

Таблица 21: ВЕИ централи в община Трекляно

ВЕИ централа	Населено място	община	Мощност мW	Година на въвеждане
ФтЕЦ „Уши 1"	с. Уши	Трекляно	0,1974	2012
ФтЕЦ „Уши 3"	с. Уши	Трекляно	0,1974	2012

Източник: Община Трекляно

На територията на община Трекляно през 2012 г. са въведени в експлоатация две фотоволтаични централи съответно: ФтЕЦ „Уши 1" и ФтЕЦ „Уши 3" находящи се в с. Уши с обща мощност 0,3948 мW. (Таблица 21)

1.7.4. Телекомуникации

Община Трекляно се обслужва от три пощенски станции с район на обслужване, както следва:

- *Пощенска станция с. Трекляно* – обслужва селата: Уши, Горни Кортен, Габрешевци, Косово;
- *Пощенска станция с. Злогош* – обслужва селата: Сушица, Добри дол, Долни Кортен, Брест;
- *Пощенска станция с. Средорек* – обслужва селата: Метохия, Побит камък, Чешлянци, Драгойчинци, Долно и Горно Кобиле, Киселица,Бъзовица.

От 2008 г. поради ниското ниво на потребление в общината е въведен мобилен интернет, на един от националните оператори – М-тел, а на по-късен етап и на ВИВАКОМ.

1.8. Опазване на околната среда – екологично състояние и рискове

1.8.1. Състояние на води, въздух, почви и зелена система, шум, химикали и промишлени замърсители

Води

РЗИ Кюстендил извършва постоянен и периодичен мониторинг на питейната вода от зоните на водоснабдяване в община Трекляно. Съгласно данните от извършения анализ на питейната вода от РЗИ Кюстендил за периода 2007-2012 г. от общия брой 93 анализирани проби, с установени отклонения от здравните изисквания са 18 бр., което представлява 19,3%. Установените отклонения са били отстранявани в предписаните от РЗИ Кюстендил в срокове.

Таблица 22: Анализ на питейната и минералната вода в община Трекляно за периода 2007-2012 година

Показатели	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.	общо
Общ брой проби	19	13	20	13	13	15	93
Стандартни проби	14	13	17	8	8	15	75
Проби с отклонения	5	-	3	5	5	-	18

Източник: РЗИ- Кюстендил

На територията на община Трекляно няма индустриални замърсители, източници на отпадъчни води. РИОСВ-Перник осъществява контрол на два броя обекта: "Европа Инвест П" ЕООД, гр. София – цех за пластмасови изделия и "Балканика Плам" ЕООД, гр. София – цех за производство на дървени въглища (не е започнал производствена дейност). Тези обекти нямат заустване на отпадъчни води в повърхностно или подземно водно тяло. В РИОСВ-Перник няма постъпии сигнали и жалби за замърсяване на води на територията на община Трекляно за периода 2008-2012г.

Въздух

За периода 2008-2012 г. в община Трекляно, не е извършвано измерване на качеството на атмосферния въздух, тъй като общината не е включена в Националната система за мониторинг на околната среда(НСМОС). Няма точкови източници на емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух. В РИОСВ – Перник няма постъпвали сигнали и жалби относно замърсяване на атмосферния въздух на територията на община Трекляно.

Почви и зелена система

В РИОСВ-Перник няма информация за замърсени и нарушени земи и почви.

В общината няма изградена структура зелена система, както и регистър на защитени дървесни видове.

За периода 2008-2012 г. в РИОСВ-Перник не са постъпвали сигнали и жалби във връзка с нарушаване на екологичното законодателство по опазване на биоразнообразието на територията на община Трекляно. На територията на общината не се провежда мониторинг на защитени животински и висши растителни видове.

Шум

На територията на Трекляно няма източници на промишлен шум.

Химикали

При извършена проверка на единствения промишлен източник "Европа Инвест П" ЕООД не са констатирани несъответствия относно начина на съхранение на употребяваните химични вещества и смеси и изискванията на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси.

Промишлени замърсители

Единственият промишлен обект "Европа Инвест П" ЕООД, не се явява замърсител.

Екологичното състояние на общината благоприятства привличането на чужди инвеститори, защото това е алтернатива за екологично земеделие и туризъм.

- Уникална екологично-чиста природна среда;
- Богата флора и фауна;
- Значителен горски фонд.

1.8.2. Дейности по управление на отпадъците

От 2011 г. в община Трекляно е организирано сметосъбиране в една част от общината. Приоритетно са обхванати най-населените места като това е съборазено и с планинския и труднодостъпен район в това отношение. Сметосъбиране се извършва в селата Трекляно, Косово, Средорек, Злогош, Габрешевци, Добри дол и Сушица. В изброените населени места има труднодостъпни махали които не се обслужват от сметосъбиращата фирма.

Дружеството, на което РИОСВ-Перник е издала регистрационен документ, да извършва дейности по сметосъбиране и почистване на обществени територии в община Трекляно е ”Екотрансфактор” ЕООД, гр. Пловдив.

По данни от РИОСВ-Перник на територията на общината има едно общинско депо за неопасни (битови) отпадъци. Депото, което се използва от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци се намира в с. Уши, местност “Рудината” с площ 9,677 дка, а площа замърсена с отпадъци е 629,3 дка.

Към момента по данни от община Трекляно, депонирането на отпадъците от сметосъбиращата фирма се извършва в с. Радловци на около 5 км. от гр. Кюстендил. За в бъдеще се очаква отпадъците да се претоварват на друго сметище, което още не е определено, в момента се водят преговори и се правят работни срещи на регионално ниво.

Сметосъбирането в общината не е разделно. В РИОСВ-Перник, има информация, че са проведени телефонни разговори с три организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки за изграждане система за разделно събиране на територията на общината, но е получен отказ с мотив, че организациите нямат икономически мотиви.

Няколко пъти в месеца се организират бригади от общинската администрация за почистване на районите в които не се извършва сметосъбиране.

Локализирани са почти всички незаконните сметища на територията на цялата община.

От 2012 г. Община Трекляно редовно се включва в кампанията на БТВ и Медиа груп - “Да изчистим България за един ден”. За изтеклите две години общината е регистрирана с незаконни сметища на картата на сайта на БТВ. В предвид демографския срив на общината от страна на населението се проявява заитересованост и подкрепа на доброволни начала за участие в кампанията. Тенденцията на общинското ръководство е това екологично меропиятие да продължи, като общината участва в него.

1.9. Административен и финансов капацитет на Община Трекляно

1.9.1 Административен капацитет и структура на общинската администрация

Община Трекляно разполага с добре изградена административна структура, но няма нужния човешки ресурс и капацитет за самостоятелно изпълнение на Общинския план за развитие за 2014-2020 г.

Общинската администрация е разделена на Обща и Специализирана администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му, извършващи дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица.

Общата администрация се състои от Дирекция ”Административно - правно обслужване на населението” и Отдел “Финансово-стопански дейности”, МДТ и управление на еврофондове, а Специализираната администрация включва само двама старши специалисти.

Общата численост на Общинска администрация – Трекляно е 30 щайтни бройки, в т. ч.:

- Кмет на община - 1 броика.
- Заместник-кметове на община - 1 бройка.
- Секретар на община - 1 бройка.
- Кметски наместници - 12 бройки.
- Експертни длъжности с аналитични и/или контролни функции-Финансов контрольор – 1 бройка.
- Дирекция ”Административно - правно обслужване на населението”- 3 бройки.

- Отдел "Финансово-стопански дейности", МДТ и управление на еврофондове – 7 бройки в т.ч. 1 началник отдел.

- Специализирана администрация – 2 бройки.
- Изпълнителни длъжности – 2 бройки в т. ч. 1 чистач и 1 шофьор.

Нещатен персонал по трудово правоотношение: архитект, чистач, геодезист.

Дирекция "Административно-нормативно обслужване на населението" се ръководи от Секретаря на общината.

Контрол по изпълнение на задълженията по утвърдената структура – Секретаря на Общината и началника на отдел "Финасово – стопански дейности" , МДТ и управление на еврофондове.

Общата численост на персонала намалена с изборните длъжности и органи на власт по чл.19 от Закона за администкрацията, техните заместници, а за общинските администрации - и кметските наместници е 15 щатни бройки. Общата администрация - 10 щатни бройки. Специализираната администрация – 2 щатни бройки. Служителите заемащи ръководни длъжности са 15 , а служители заемащи експертни длъжности с аналитични и /или контролни функции 1 щатна бройка.

В общината има добре подготвените професионално общински кадри с опит в работата по европейски програми, но те не са достатъчни.

Наличните човешки ресурси и административна структура не са достатъчни да обезпечат качественото изпълнение на проектите в ОПР 2014-2020 г.

1.9.2. Общински бюджет и финансов капацитет

Трекляно е много малка община и финансовият й капацитет и възможности за съ-финансиране на проекти и самостоятелно изпълнение на дейностите, заложени в ОПР 2014-2020 г. са силно ограничени.

Причината е в липсата на достатъчно собствени приходи в общинския бюджет.

За 2013 г. макрорамката по приходно-разходната част на бюджета е в размер на **1 257 980 лева**, в това число:

- Приходи за държавни дейности в размер на 711 862 лева
- Приходи от общински дейности в размер на 546 118 лева

От собствените приходи на Общината, данъчните приходи са в размер на 12 000 лева, неданъчни приходи – 28 000 лева, а целевата субсидия за финансиране на капиталовите разходи в местните общински дейности в размер на 247 400 лева.

Общинският бюджет за 2013 г. е формиран по следния начин:

По прихода – 1 257 980 лева

1.Приходи с държавен характер в размер на **940 005** лева в т.ч.:

1.1 Приходи за държавни дейности в размер на **711 862** лева

1.1.1 Обща субсидия за държавни дейности в размер на **571 902** лева

1.1.2 Целева субсидия за капитални разходи в размер на **8 000** лева

1.1.3 Преходен остатък от 2012г. в размер на **131 960** лева

1.2 Приход от общински дейности в размер на **546 118** лева

1.2.1 Данъчни приходи в размер на **12 000** лева

1.2.2 Неданъчни приходи в размер на **28 000** лева

1.2.3 Обща изравнителна субсидия в размер на **182 900** лева

1.2.4 Зимно подържане и снегопочистване в размер на **47 900** лева

1.2.5 Целева субсидия за капит. разходи в размер на **247 400** лева

1.2.6 Преходен остатък от 2012г**.** в размер на **27 918** лева

По разхода в размер на 1 257 980 лева разпределени по функции, групи, дейности, параграфи и под параграфи, както следва:

1. За държавни дейности в размер на **711 862** лева;
2. За общински дейности в размер на **546 118** лева.

Най-много средства в общинския бюджет (около 36%) са заделени за функция „Общинска администрация" – 454 596 лева, следвана от функция „ Служби и дейн. по подр. общ. път" – 287 812 лева (23%), функция "Образование" - 145 914 лева (12%) и функция „Отбрана и сигурност" – 72 253 лева (6%).

От разпределението на публичните разходи в бюджета по функции е видно, че Община Трекляно няма финансов капацитет за самостоятелно финансиране на проекти и дейности от Общинския план за развитие. В бюджета няма заделени средства за разработване, управление, изпълнение и съ-финансиране на проекти и дейности от ОПР.

За изпълнението на Общинския план за развитие за 2014-2020 г. следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програма за рибарство, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други. Като алтернативи за съ-финансиране на проекти могат да се ползват кредити от фонд „ФЛАГ", краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет.

Все още не много популярен, но важен за бъдещото развитие на българските общини начин за финансиране и изпълнение на публични функции и дейности е публично-частното партньорство (ПЧП). Неговите форми, структуриране и механизми вече са нормативно уредени със Закона за публично-частното партньорство в сила от 01.01.2013 г.

ПЧП едновременно дава възможност за развитие на висококачествени и достъпни услуги от обществен интерес и насърчаване на частните инвестиции в строителството, поддържането и управлението на обекти на техническата и социална инфраструктура и в извършването на публични функции и дейности.

ПЧП се урежда, чрез договор между публичния партньор – Община и частния партньор – Инвеститор. ПЧП дава гаранции за защита на публичните активи и ефективно управление на публичните средства, като същевременно се създават работни места, генерират доходи и насърчава предприемачеството.

Политиката за общински ПЧП се определя с ОПР и Програмата за реализация на ОПР, в която в самостоятелен раздел трябва да се включат общинските ПЧП и сроковете за изпълнението им. Срокът на един договор за ПЧП може да бъде от 5 до 35 години.

За изпълнението на ОПР 2014-2020 г. са важни и частните проекти и инвестиции на местния бизнес и НПО, които също създават условия за подобряване на средата и съживяване на района.

2. Обобщен SWOT анализ

SWOT анализът е обективно следствие от социално–икономическия анализ и представя изводите от проучването на състоянието и потенциала на общината, като акцентира на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за развитие.

SWOT анализът включва оценка на вътрешните фактори, чрез която се идентифицират силните и слабите страни на община Трекляно, оценка на външните фактори на обкръжаващата среда, които очертават благоприятните възможности и потенциални заплахи за развитието на общината.

Силни страни	Слаби страни
1. Граничен район с Република Сърбия, възможност за връзки с Република Македония. 2. Красива и чиста природа в Осогово-Беласишката планинска верига.	1. Периферно географско положение, встрани от важни транспортни артерии и големи административни центрове. 2. Демографски срив – рязко намаляване и застаряване на населението,

3. Плодородна земя, благоприятни климатични условия, и водни ресурси. 4. Традиции в земеделието, животновъдство. 5. Значителни горски масиви и развито на горското стопанство. 6. Богата флора и фауна, защитени видове и територии. 7. Значимо културно-историческо наследство и уникални религиозни обекти. 8. Липса на сериозни промишлени източници на замърсяване на околната среда.	обезлюдяване на населени места. 3. Безработица, ниски доходи и жизнен стандарт. 4. Висока степен на амортизираност на техническата и транспортна инфраструктура. 5. Неблагоприятна инвестиционна среда, ниска конкурентоспособност и слаба икономическа активност на населението. 6. Силно ограничени възможности на общинския бюджет. 7. Ниско ниво на планова обезпеченост по отношение на устройство на територията. 8. Амортизирана водопроводна мрежа. 9. Липса на канализация и ПСОВ.
Възможности	**Заплахи**
1. Потенциал за развитие на екологично земеделие и животновъдство с висока добавена стойност. 2. Условия за развитие на дърводобивна и преработвателна промишленост. 3. Потенциал за развитие на интегриран културно-исторически, селски, еко туризъм, лов и риболов. 4. Неизползвани ресурси от рудни и нерудни полезни изкопаеми, които не са достатъчно проучени. 5. Развитие на трансгранично сътрудничество със Сърбия и Македония. 6. Стимулиране на публично-частните партньорства. 7. Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на съвместни проекти. 8. Привличане на инвестиции чрез фондовете на ЕС, от български и чуждестранни инвеститори.	1. Задълбочаване на демографския срив, обезлюдяване на района и изчезване на населени места. 2. Икономически упадък, липса на инвеститорски интереси и увеличаване на безработицата. 3. Влошаване качеството на техническата инфраструктура и транспортните връзки до степен на невъзможност за изпълнение на функциите им. 4. Пълна зависимост на общинския бюджет от централната власт поради липса на собствени приходи. 5. Експлоатация на горския фонд, неотговаряща на принципите на устойчивото развитие. 6. Посегателства върху природните и културно-исторически дадености. 7. Замърсяване на околната среда от антропогенни или други фактори.

II. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

1. Стратегия – визия, цели и приоритети за развитие на община Трекляно за периода 2014 – 2020 г.

Общинският план за развитие на община Трекляно обвързва сравнителните предимства и потенциал на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, обединени от стремежа към по-висок жизнен стандарт и устойчивост. Съхранените местни ресурси – хората, природата, горите, земята, водите, защитените територии и зони, природното и културно наследство са символи на местната идентичност и основа за бъдещото развитие на Трекляно.

При разработването на стратегическата част на ОПР е търсена хармонизация и съответствие с изискванията, залегнали в стратегическите насоки и законодателстното на ЕС в областта на регионалната и кохезионната политики. Това съответствие се отнася до това в каква степен плановият документ, разработен и прилаган на местно ниво, отразява общия европейски контекст на политиката за балансирано и устойчиво развитие на регионите и местните общности в ЕС. Най-общо стратегическите цели на тази политика са насочени към намаляване на икономическите, социалните и териториалните неравновесия и подобряване на жизнения стандарт.

От особено важно значение е ОПР да бъде разработен и прилаган като част от общата система за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие, установена със законодателните разпоредби и в рамките на националната политика за регионално развитие. Този подход не трябва да се разглежда като нарушаване на самостоятелността на общината сама да определя стратегията си за развитие и средствата за нейното изпълнение. Чрез прилагането на единен поход и стандарти на планиране и програмиране на развитието, взаимната обвързаност на стратегиите и плановете на различните териториални нива, използването на механизми за широко партньорство и координация между органите и институциите, бизнеса и гражданското общество, както и на общи инструменти за финансово подпомагане се постига по-значим ефект и ефикасност за реализация на целите на местното развитие.

Стратегията за реализация на целите и приоритетите за развитие, залегнали в ОПР на община Трекляно, обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните най-общи стратегически цели на развитието, определените приоритети за действие и техните специфични цели, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на предвидения пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти.

Стратегическата рамка на Общинския план за развитие на община Трекляно 2014-2020 г. е съобразена с изискванията на европейското и националното законодателство за регионално развитие и се основава на следното:

- Стратегическата рамка отчита резултатите от проведените социално-икономически анализ и SWOT-анализ, където са синтезирани основните проблеми, текущото състояние, тенденциите и бъдещия потенциал и възможности за развитие на района.

- Визията, стратегическите цели, приоритетите и специфичните целите на Общинския план за развитие на Трекляно за периода 2014-2020 г. са формулирани в резултат на проведена широка обществена дискусия и обсъждания, като в същото време са отчетени и съгласувани целите и приоритетите, дефинирани в стратегическите документи от по-високо ниво.

- Стратегическата рамка за развитие на ОПР отчита целите на европейската кохезионна политика и приоритетите за развитие на регионите на ЕС, определени със Стратегията „Европа 2020” и с други общоевропейски документи на политиката за сближаване като Стратегическите насоки за развитие на Общността и стратегиите от Лисабон и Гьотеборг.

- Стратегическата част на ОПР е обвързана с националните цели и приоритети на основополагащите стратегически документи за развитие на страната през новия програмен период, като: Националната програма за развитие „България 2020”, Националната програма за реформи 2011-2015 г., Националната стратегия за регионално развитие на Република България

за периода 2012-2022 г., Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г., както и различни секторни стратегии и политики.

- ОПР е съгласуван със стратегическата рамка на новия Регионален план за развитие на Югозападния район и с Областната стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2014-2020 г.

- Мерките и дейностите заложени в ОПР отразяват желанията и вижданията на местната власт, обществени организации, гражданите и бизнеса, относно приоритетите за развитие на общината и в същото време са съгласувани с мерките и дейностите, които ще се финансират от Оперативните програми, Програмата за развитие на селските райони, Програмата за морско дело и рибарство и Програмите за трансгранично сътрудничество за периода 2014-2020 г.

- Заложените проекти за изпълнение в Програмата за реализацията на ОПР на община Трекляно за 2014-2020 г. са изцяло съобразени с приоритетите за развитие на общината и бюджетните й възможности за съфинансиране.

Общинският план за развитие тряба да допринесе за постигане целите на ЕС в областта на регионалната политика и приоритетите на Стратегия „Европа 2020" за интелигентен , устойчив и приобщаващ растеж:

- ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ - изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;

- УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ - насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;

- ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ - стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване.

ОПР трябва да се обвърже и с целите на Стратегия „Европа 2020" за:

1. Трудова заетост - работа за 75 % от хората на възраст между 20 и 64 години

2. НИРД и иновации - инвестиране на 3 % от БВП на ЕС (публичен и частен сектор взети заедно) в научноизследователска и развойна дейност и иновации

3. Климатични промени и енергия - намаляване на емисиите на парникови газове с 20 % (или дори с 30 %, ако бъдат изпълнени условията) спрямо 1990 г., добиване на 20 % от енергията от възобновяеми енергийни източници увеличаване на ЕЕ с 20 %

4. Образование - намаляване на процента на преждевременно напусналите училище до под 10 % и поне 40 % от 30-34-годишните със завършено висше образование

5. Бедност и социално изключване - поне 20 милиона по-малко бедни или застрашени от бедност и социално изключване хора

Общинският план за развитие може да се разглежда като интегрален елемент от националната система за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие в България, като адекватността му по отношение на цялата система се оценява в следните направления:

Отразяване на стратегическите цели и приоритети на Националната програма за реформи 2011-2015 г.

В Националната програма за реформи като национален ангажимент по Стратегия „Европа 2020" са заложени следните цели:

- Национална цел 1: „Достигане на 76% заетост сред населението на възраст 20-64 г. до 2020 г."

- Национална цел 2: „Инвестиции в НИРД в размер на 1.5% от БВП"

- Национална цел 3: по Пакет „Климат-енергетика" – „Достигане на 16% дял на възобновяемите енергийни източници в брутното крайно потребление на енергия и повишаване на енергийната ефективност с 25% към 2020 г."

- Национална цел 4: „Дял на преждевременно напусналите образователната система от 11% до 2020 г. и дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - 36% до 2020 г."

- Национална цел 5: „Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 хил. души"

Отразяване на стратегическите цели и приоритети на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Общинският план за развитие интерпретира и отразява приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие по отношение на ключовите области на регионалното и местното развитие, свързани с икономическо, социално и териториално сближаване и балансирано развитие. Стратегическите цели на НСРР са насочени към: повишаване на конкурентоспособността и заетостта; инфраструктурно развитие и достъпност, устойчивост и социалното включване.

Съгласуваност с Националната програма за развитие „България 2020"

Общинският план за развитие е съобразен с целите и приоритетите на НПР.

Цели на НПР:

1. Повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентоспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване.

2. Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението.

3. Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, насърчаване на инвестициите, прилагане на иновативни решения и повишаване на ресурсната ефективност.

В НПР са заложени 8 приоритета, формулирани както следва:

1. Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила.

2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.

3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал.

4. Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси.

5. Подкрепа на иновационните и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката.

6. Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса.

7. Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност.

8. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари.

Обвързаност с Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.

Важен момент е ОПР да отразява пространствените перспективи на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори на развитието, като се отчитат възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии и се създадат предпоставки и условия за оптимизиране на функциите на общинския център, който играе все по-важна роля за повишаване на конкурентоспособността на икономиката и устойчивото развитие на общината. В същото време трябва да се постигне балансираност в развитието, чрез инвестиции в определените селища – опорни центрове на административния център – село Трекляно.

В НКПР са заложени следните стратегически цели за развитие:

Стратегическа Цел 1 "Интегриране в европейското пространство"

Развитие на национални и трансгранични транспортни, енергийни, урбанистични, културни и екологични коридори с оглед постигане на териториална свързаност, сътрудничество и интегриране в региона и в европейското пространство.

Стратегическа Цел 2 "Полицентрично териториално развитие"

Укрепване на умерено полицентрична мрежа от градове-центрове с подобрено качество на градската среда, способстващо за постигане на балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата между централните градски и периферните селски райони.

Стратегическа Цел 3 "Пространствена свързаност и достъп до услуги"

Развитие на националната техническа и социална инфраструктура за подобряване на пространствената свързаност на районите и урбанистичните центрове и достъпа до образователни, здравни, социални и културни услуги.

Стратегическа Цел 4 "Съхранено природно и културно наследство"

Съхраняване и развитие на националната система от защитени природни и културни ценности за поддържане на биологичното равновесие, пространствената природна и културна идентичност и за интегриране на техните стойности в съвременния живот.

Стратегическа Цел 5 "Стимулирано развитие на специфични територии"

Интегрирано планиране и стимулирано развитие на територии със специфични характеристики (крайбрежни Черноморски, крайбрежни Дунавски, планински гранични и периферни) с оглед съхраняване и ефективно използване на техния природен, икономически, социален и културен потенциал за развитие.

Стратегическа Цел 6 "Конкурентоспобност чрез зони за растеж и иновации"

Повишаване на конкурентоспособността на българската територия чрез държавно подкрепени зони за растеж и иновации в урбанистичните центрове от високите нива на полицентричния модел.

Съответствие със стратегическата рамка на Регионалния план за развитие на Югозападния район от ниво 2 за периода 2014-2020 г.

В Регионалния план за развитие са отчетени специфичните дългосрочни цели и приоритетите за развитие на областите и общините, включени в териториалния обхват на района. На ниво общински план за развитие следва да се гарантира връзката между регионалния и местния стратегически контекст за развитие, като на практика се интегрират плановите подходи „отдолу-нагоре" и „отгоре-надолу".

РПР на ЮЗР поставя следните стратегически цели за периода 2014-2020 г.:

Стратегическа цел 1: Постигане на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика;

Стратегическа цел 2: Постигане на балансирано и устойчиво регионално развитие и укрепване на връзките между градските центрове и селските райони;

Стратегическа цел 3: Икономическо, социално и пространствено сближаване с останалите региони в ЕС.

Съответствие с Областната стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2014-2020 г.

Необходимо е в значителна степен да бъде постигнато съответствие на целите и приоритетите за общинско развитие с приоритетите на областно ниво, като се отчитат стратегическите насоки за разработване и общинските планове за развитие, представени в Областната стратегия за развитие на област Кюстендил. Това съответствие осигурява допълнителни ефекти и потенциални ползи, свързани с осигуряване на достъп до финансови схеми и развитие на териториалното сътрудничество между общини и региони.

Областната стратегия за развитие на област Кюстендил дефинира следните пет стратегически цели:

1. Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на "икономика на знанието" и развитие на човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики.

2. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в областта и качеството на средата в населените места.

3. Развитие на техническата инфраструктура, създаваща условия за привличане на инвестиции, растеж и заетост.

4. Развитие на трансгранично и транснационално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.

5. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.

Основните източници на средства за финансиране изпълнението на Общинския план за развитие на община Трекляно за 2014-2020 г. са: Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), общинския бюджет, централния бюджет на РБ и други фондове и програми.

ЕСИФ е общо понятие, обединяващо в новия програмен период Кохезионния фонд, Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и финансирането по линия на Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейски фонд за морско дело и рибарство. Помощта за България от ЕСИФ е регламентирана в Споразумението за партньорство между България и ЕС за 2014-2020 г., наследник на Националната стратегическа референтна рамка за периода 2007-2013 г.

В Споразумението за партньорство са формулирани четири основни приоритета за ЕСИФ през периода 2014-2020 г., както следва:

Приоритет 1: Образование, квалификация и заетост за приобщаващ растеж, който обхваща подприоритетите: Заетост и трудова мобилност, Социално включване и Образование, учене през целия живот.

Приоритет 2: Иновации и инвестиции за интелигентен растеж, който обхваща подприоритетите: Повишаване конкурентоспособността на МСП в ключови икономически сектори, НИРД и иновации, и достъп до и използване на ИКТ.

Приоритет 3: Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж, който обхваща подприоритетите: Свързаност (външна и вътрешна), Преминаване към ниско-въглеродна икономика, енергийна и ресурсна ефективност, Климат и климатични промени и Околна среда и опазване на природното богатство.

Приоритет 4: Добро управление и достъп до качествени обществени услуги, който обхваща подприоритетите: Инвестиции в изграждане на институционален капацитет за добро управление, качествена и независима съдебна система и Достъп до качествени обществени услуги и ефективно прилагане на електронното управление с оглед на провеждането на реформи.

Допълнителен механизъм за финансиране се осигурява чрез предлаганите мерки и средства от централния бюджет за реализация на дейности в „районите за целенасочена подкрепа" (общини с влошено социално-икономическо състояние), съгласно действащото национално законодателство за регионалното развитие (ЗРР). Териториалният обхват на районите за целенасочена подкрепа на общинско ниво се определя в Областната стратегия за развитие и на тази база следва да се търсят възможности за допълнително финансиране на конкретни общински проекти, насочени както към интегрираното развитие на общината, така и към преодоляване на социално-икономическите различия между общините и вътрешнорегионалните диспропорции.

В ОСР на Кюстендил 2014-2020 г., община Трекляно е определена като район за целенасочена подкрепа от държавата, който отговаря на 6 критерия от 8-те, регламентирани в чл. 6 на ЗРР, а именно:

1. нетни приходи от продажби на един жител под 70 на сто от средната стойност за страната за последните три години;
2. равнище на средната работна заплата, по-ниско от средната стойност за страната за последните три години;
3. средно равнище на безработица над 105 на сто от средната стойност за страната за последните три години;
4. коефициент на възрастова зависимост над 120 на сто от средната стойност за страната за последните три години;
5. гъстота на населението под 70 души на един квадратен километър;
6. над 30 на сто от населените места са без изградена канализационна мрежа.

За да финансира инвестиционните си разходи за развитие, местната власт трябва да има достъп и до националния и регионалния пазар на капитали, както и да развива форми на публично-частни партньорства.

Социално-икономическото и инфраструктурно развитие на община Трекляно и през новия програмен период ще се осъществява под комбинираното влияние на две групи фактори:

• стимулиращи развитието;

• задържащи развитието.

Програмно-целевата част на Общинския план за развитие е базирана основно на очакваното въздействие на система от условия и фактори, които ще имат положително, позитивно въздействие върху комплексното развитие на общината.

В това отношение е акцентирано на отчитането на стратегическите измерения на ***факторите със стимулиращо влияние***, засягащи:

• Използване на природно-климатичните и почвено-биологични ресурси на територията за развитие на аграрния сектор и затваряне на цикъла „селскостопански суровини – преработваща промишленост;

• Развитие на горското стопанство и съпътстваща промишленост и дейности;

• Развитие на туризма, чрез използване на разполагаемите в общината природни ресурси;

• Балансираност и всеобхватност на функции в общината и в административния й център, които увеличават икономическия, административния и обслужващия им потенциал.

Развитието на община Трекляно ще изпитва и съпътстващото влияние на ***фактори със задържащ характер***.

Такива са:

• Липсата на човешки ресурси с необходимото качество като образование и професионални умения;

• Липсата на изградена устойчива бизнес и инвестиционна среда в общината;

• Лошо състояние на пътната инфраструктура и труден достъп от столицата София;

• Наличието на диспропорция между потребността от публични инвестиции и очакваните възможности за бюджетно осигуряване на средства;

• Ограничен финансов и административен капацитет.

Данните от анализа на текущото състояние показват, че община Трекляно се нуждае от ускоряване на социално-икономическото си развитие и стимули за преодоляване на демографските проблеми, генериране на растеж, заетост и устойчиво развитие на туризма, като водещ отрасъл на местната икономика.

Общината следва да мобилизира целия си потенциал (природно-ресурсен, човешки и инвестиционен) и така да насочи развитието си, че в максимална степен да оползотвори възможностите за финансиране - национални и европейски.

Необходимо е и прилагане на интегриран подход за развитие на територията. Това означава подходящо съчетаване на политиките и мерките, въздействащи върху икономическия, природно-културния, инфраструктурния и човешкия потенциал.

Потребностите от “коригиращи” и „подкрепящи” публични намеси в развитието на община Невестино са се увеличили през последните години. Необходимо е ново териториално насочване на мерките и подобрена координация, за да се постигнат трайни и осезаеми промени в желаните насоки и успешно изпълнение на целите и приоритетите на Общинския план за развитие 2014-2020 г. На тази основа, стратегията за развитие на общината до 2020 г. следва да бъде агресивна по отношение на желания териториален баланс и протичането на демографските процеси, подкрепяща по отношение на необходимите предпоставки за развитие на икономиката и стабилизираща по отношение изграждането и обновяването на инфраструктурите.

Същевременно трябва да се отчете факта, че идентифицираните в социално-икономическия анализ множество проблеми и нужди на територията на общината няма да могат да бъдат решени в рамките на програмния период до 2020 г. Финансовите ресурси и възможности следва да бъдат обвързани и насочени към решаването на най-приоритетните потребности на общината, така че да доведат до значителен социално-икономически ефект.

1.1. Визия и стратегически цели за развитие на общината

Визията отразява желанието за достигане на определено ниво на развитие на община Невестино. Тя е консолидирана, обобщена представа/желание на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава.

Жителите на Трекляно а искат да имат "работа и по-висок жизнен стандарт", да обитават "добре устроена жизнена среда" и да чувстват "сигурност" за живота си и за бъдещето на децата си. На тази основа е формулирана и визията за развитие на общината.

Визия

„Община Трекляно – развиващ се граничен район, привлекателен за инвестиции в селско, горско стопанство и туризъм, основани на ефективно използване на ресурсите, възможности за трудова реализация и съхранено природно и културно богатство."

Във визията е заложена прогнозата, че ще бъде оползотворен и развит специфичният потенциал на общината, заложен най-вече в нейното стратегическо местоположение на граничен район, ще бъде повишена степента на икономическо развитие, ще бъдат подобрени условията за живот и ще бъде преодолян демографския срив и обезлюдяването на района.

За достигане на визията, е необходимо да се работи за:

- създаване на достъпност и благоприятна бизнес среда с цел стимулиране на инвестиционната активност за създаване на нови работни места и допълнителни източници на доходи за жителите на община Трекляно;
- възстановяване и развитие на традиционните селскостопански производства;
- развитие на горско стопанство, туризъм, лов и риболов;
- развитие на техническата и социалната инфраструктура;
- създаване на устойчива жизнена среда, гарантираща здравето, безопасността и удобството на населението.

За изпълнение на тази визия е нужно да се използват възможно най-ефективни, икономически средства и да се насърчава поведение, което води до успешно развитие и хармония между човека и природата. За реализирането на визията ще се разчита на местните ресурси и потенциал, които с помощта на финансовите инструменти на ЕС, ще се превърнат в конкурентни предимства.

Желаният резултат, формулиран във визията на ОПР на Трекляно ще спомогне за постигане на визиите за развитие на област Кюстендил и ЮЗР, които най-общо целят сближаване – икономическо, социално, териториално и екологично.

Постигането на желаната визия следва да се осъществи чрез определените главна и стратегическа цели, подкрепени от адекватни приоритети, специфични цели и мерки.

ГЛАВНА ЦЕЛ

Устойчиво местно развитие, подобряване на техническата инфраструктура и преодоляване на демографския срив и бедността, основани на потенциала и ресурсите на общината за постигане на икономически растеж и заетост.

Устойчивото развитие на района е свързано най-вече с преодоляване на демографския срив и обезлюдяването, чрез насърчаване на инвестициите, предприемачеството и оползотворяване на местния потенциал и ресурси.

Необходимо е да се насърчава разкриването на нови предприятия, повишаването на адаптивността на работниците и фирмите и интензифицирането на процеса на създаване на работни места. Тук важно значение ще има балансът между гъвкавост и сигурност на пазара на

труда – гъвкавите форми на заетост не трябва да се въвеждат за сметка на ограничаване правата на заетите и сигурността на работното място.

Високото равнище на заетост е важно условие за постигане на по-бърз и траен растеж, социално сближаване и повишаване на доходите. Увеличаването на броя на хората, участващи в пазара на труда, е най-добрият начин за съхраняване на икономическата, социалната и териториалната устойчивост на общината и ще допринесе за преодоляване на демографската криза и бедността.

Реализирането на Главната цел следва да стане в условията на тясно взаимодействие и партньорство между местните власти, бизнеса и НПО. Необходимо е да се използват всички възможности за съвместни проекти и дейности, включително в условията на междуобщинско, трансгранично и международно сътрудничество.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Цел 1: Балансирано териториално развитие, чрез комплексно подобряване състоянието на техническата инфраструктура и жизнената среда, съхраняване и опазване на природното богатство и културно-историческо наследство.

Цел 2: Развитие на местната икономика и привличане на инвестиции за намаляване на безработицата, повишаване на доходите и преодоляване на бедността.

Цел 3: Повишаване и развитие на човешките ресурси, преодоляване на демографския срив, насърчаване на образованието и социалното включване.

Комплексът от приоритети, мерки и дейности за реализацията на стратегическите цели ще бъде насочен в няколко основни области на въздействие, както следва:

- Балансирано развитие и подобряване средата на обитаване – по-добра достъпност и вътрешна свързаност между населените места в общината, подобрена инфраструктура, достъпни услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.
- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.
- Преодоляване на демографския срив и обезлюдяването на населените места - развитие на човешките ресурси със специална грижа към младите хора – ограничаване дела на ранно напусналите училище, увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.

На тази база са изведени три приоритета за действия, насочени към постигането на специфични цели в различни сфери на развитието на общината.

Всяка специфична цел ще се изпълнява, чрез съвкупност от мерки и дейности, които ще бъдат обобщени в Програмата за реализация на ОПР 2014-2020 г. под формата на приоритетни проекти, обезпечени с човешки, финансов, времеви ресурс и съобразени с капацитета и възможностите на Общината.

1.2. Приоритети, специфични цели и мерки

Приоритет 1: Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство.

Специфична цел 1.1: Доизграждане и модернизиране на техническата инфраструктура и подобряване качествата на средата

Мярка 1.1.1: ***Ремонт и реконструкция на републикански, общински пътища и улични мрежи***

Дейности:

- Ремонт на Път III – 623 – Земен – Трекляно – Средорек /15 км/-(републиканска мрежа);

- Ремонт и поддръжка на общински пътища, както следва:
  - Път IV – 63093 - с. Долно Кобиле - с. Киселица (2,2 км);
  - Път IV - 63087 с. Средорек - с. Бъзовица (5,8 км);
  - Път IV - 63091 с. Долно Кобиле – с. Побит камък (10,7 км);
- Ремонт и поддръжка на улична мрежа и тротоари в община Трекляно.

<u>Мярка 1.1.2:</u> Изграждане на нова и реконструкция на съществуваща водоснабдителна и канализационна инфраструктура

Дейности:
- Подмяна на водопроводна мрежа в с. Трекляно.

<u>Мярка 1.1.3:</u> Предотвратяване и ограничаване на последиците от природни бедствия и аварии

Дейности:
- Разработване на План за действие при природни бедствия и аварии;
- Брегоукрепване и корекция на речното корито на река Треклянска.

<u>Мярка 1.1.4:</u> Подобряване качеството и обхвата на телекомуникациите

Дейности:
- Осигуряване на широколентов достъп и преодоляване на "цифровата изолация" в слабо населените периферни райони;
- Подобряване качеството и обхвата на мобилните комуникационни услуги.

<u>Мярка 1.1.5:</u> Повишаване на енергийната ефективност и ВЕИ

Дейности:
- Повишаване енергийната ефективност на жилищни и обществени сгради;
- Въвеждане на ВЕИ в общинска инфраструктура;
- Усвояване потенциала на територията за използване на слънчева енергия.

<u>Мярка 1.1.6:</u> Комплексно планиране и устройство на територията

Дейности:
- Разработване на Общ устройствен план на община Трекляно;

- Разработване на Концепция за пространствено развитие на община Трекляно, акцентираща на приоритетните зони на територията на общината;

- Разработване на Програма за опазване на околната среда, включваща и управлението на отпадъци на територията на общината;

- Паспортизация на всички общински сгради – описание на сградния фонд, съоръженията и въвеждане на система за наблюдение.

<u>Мярка 1.1.7:</u> Благоустрояване и обновяване на населените места

Дейности:
- Ремонт и обновяване на площади в селата от община Трекляно;
- Ремонт на общинска административна сграда в с. Трекляно;
- Блогоустрояване на паркове, зелени площи и зони за отдих;
- Насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда.

Специфична цел 1.2: Опазване на околната среда и пълноценно използване на природните ресурси

Мярка 1.2.1: ***Укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии***

Дейности:
- Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и почвите;
- Насърчаване на екосистемните услуги, вкл. Натура 2000 и зелена инфраструктура;
- Изготвяне на планове за управление на Защитените местности в общината;
- Поощряване на граждански инициативи за опазване на природата.

Мярка 1.2.2: Подобряване управлението на отпадъците

Дейности:
- Подобряване на съществуващите практики и условия за събиране, транспортиране и депониране на битови и промишлени отпадъци и рекултивация на замърсени територии;
- Въвеждане на компостираща инсталация за биоразградими отпадъци и за зелени отпадъци в с. Уши;
- Ликвидиране на нерегламентирани сметища в общината.

Приоритет 2: Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите с приоритети селско, горско стопанство и туризъм.

Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемачеството, инвестициите и трансграничното сътрудничество

Мярка 2.1.1: ***Стимулиране на местното предприемачество***

Дейности:
- Създаване на нови предприятия в промишлеността, търговията, услугите и туризма;
- Помощ при стартиране за неселскостопански дейности в селските райони;
- Подобряване информираността на бизнеса;
- Повишаване на предприемаческите умения.

Мярка 2.1.2: ***Създаване на публично-частни партньорства и инициативи за икономическо развитие***

Дейности:
- Разработване на стратегия за привличане на инвестиции и реализация на публично-частни партньорства;
- Създаване на каталог с информация за свободни общински терени, сгради и услуги, за които се търсят инвеститори и частни партньори;
- Активен маркетинг и реклама на икономическия потенциал на общината;
- Развитие на ПЧП - общинска бензиностанция;
- Създаване на благоприятни условия и подпомагане на инвеститорите.

Мярка 2.1.3: Стимулиране на сътрудничеството и партньорството

Дейности:
- Развитие на международното и трансгранично сътрудничество (връзки с побратимени градове, проекти по ТГС с Македония и Сърбия);
- Развитие на междуобщинско сътрудничество и дейности;
- Съвместни проекти в партньорство с НПО.

Специфична цел 2.2: Развитие на селското и горското стопанство

Мярка 2.2.1*: Разнообразяване на земеделските култури*

Дейности:
- Увеличаване на трайните насаждения (лозя, овощни градини);
- Развитие на биологично земеделие;
- Изграждане и модернизиране на хидромелиоративна инфраструктура;
- Увеличаване на площите за поливното земеделие;
- Развитие на зеленчукопроизводство.

Мярка 2.2.2: Развитие на животновъдството

Дейности:
- Създаване, модернизация и разширяване на животновъдните обекти;
- Внедряване на стандарти за качество и изиквания за хуманно отглеждане на животните.

Мярка 2.2.3: Подпомагане развитието на устойчиво и високоефективно селско стопанство

Дейности:
- Стартова помощ за развитие на малки стопанства от млади фермери;
- Технологично обновяване на земеделските стопанства;
- Инвестиции в преработка на селскостопанска продукция;
- Подобряване на научно-техническото, информационното, организационното и пазарното обслужване на местните селскостопански производители;
- Насърчаване сдружаването на производителите и кооперирането на участниците във веригата за реализация на земеделски продукти и храни.

Мярка 2.2.4: Поддържане и съхраняване на горските ресурси и развитие на горското и ловно стопанство

Дейности:
- Професионално обучение за собствениците на гори;
- Залесяване на пустеещи и на неземеделски земи;
- Подобряване превенцията срещу горски пожари и др.;
- Развитие на дърводобива и дървопреработвателната промишленост;
- Подобряване стопанисването на горите чрез увеличаване дела на отгледните сечи;
- Създаване на ловни бази за развитие на ловното стопанство;
- Развитие на събирането на билки, гъби и други съпътстващи горското стопанство дейности.

Специфична цел 2.3: Насърчаване развитието на интегриран туризъм, чрез опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство.

Мярка 2.3.1: Подпомагане развитието на местния туристически продукт и маркетинг на дестинациите

Дейности:
- Създаване на общинска стратегия и програма за развитие на туризма;
- Развитие на интегриран туризъм, базиран на природно-ландшафтните и културни дадености и ресурси;
- Организиране на културни събития за привличане на туристи;
- Маркетингови и рекламни дейности.

Мярка 2.3.2: Развитие на природни, културни и исторически атракции

Дейности:
- Възстановяване, опазване, експониране, социализиране, оборудване на туристически атракции, въвеждане на техники и програми за интерпретация и анимация и др.;
- Развитие на туристическата инфраструктура, необходима за нуждите на атракциите и подобряване на транспортния достъп;

- Изграждане на подходяща туристическа инфраструктура във връзка с участието на община Трекляно в Европейски Велосипеден маршрут „Пътят на желязната завеса”.

Приоритет 3: Подобряване на качеството и достъпа до обществени услуги, повишен жизнен стандарт, заетост, доходи и задържане на младите хора в района.

Специфична цел 3.1: Подобряване на качеството и достъпа до административни, образователни, здравни, социални и културни услуги

Мярка 3.1.1. Повишаване на административния и институционален капацитет

Дейности:

- Повишаване капацитета на общинската администрация и общинския съвет за управление, изпълнение, наблюдение и оценка на планови и стратегически документи;
- Предоставяне на услуги на „едно гише” и електронни административни услуги.
- Участие в обучителни семинари и специализирани квалификационни курсове;
- Обмен на опит с чуждестранни общини и въвеждане на добри практики за подобряване на ефективността в работата на служителите.

Мярка 3.1.2: Подобряване достъпа до образование и обновяване на образователната инфраструктура

Дейности:

- Повишаване качеството на образованието и уменията на човешките ресурси - използване на информационни и комуникационни технологии;
- Създаване на оптимални условия за самоподготовка на учениците, пълноценен отдих и извънкласни форми на обучение;
- Реинтеграция и намаляване броя на отпадащите от образователната система деца и ученици.
- Подобряване на образователната инфраструктура;
- Създаване на „Зелено училище” в свободен общински сграден фонд (ПЧП);
- Обновяване и оборудване на учебни кабинети, образователни лаборатории и работилници;
- Адаптиране на детски площадки и спортни съоръжения към изискванията за безопасност и функционалност.

Мярка 3.1.3: Повишаване качеството и подобряване достъпа до здравни услуги

Дейности:

- Осигуряване на нова оборудвана линейка;
- Повишаване броя на медицинския персонал;
- Осигуряване на мобилност на медицинските услуги.

Мярка 3.1.4: Разширяване обхвата и вида на социалните услуги

Дейности:

- Изграждане и оборудване на Дом за стари хора в с. Средорек (ПЧП);
- Разширяване дейността и капацитета на Домашен социален патронаж;
- Предоставяне на услугата „Личен асистент”;
- Обществена трапезария за социално слаби лица.

Мярка 3.1.5: Развитие на културата, спорта и младежките дейности

Дейности:

- Съхраняване, реставрация, консервация и социализиране на културно-историческото наследство;

- Насърчаване развитието на културните институции, чрез обновяване на сградния фонд и доставка на необходимото специализирано оборудване;

- Изграждане на Културно-информационен център в Трекляно;

- Възстановяване и опазване на религиозните храмове на територията на община Трекляно.

- Създаване и популяризиране на иновативни културни събития;

- Насърчаване дейността на самодейните художествени състави и културен обмен с различни институции от страната и чужбина.

Специфична цел 3.2: Подобряване достъпа до заетост и създаване на нови работни места

Мярка 3.2.1: Подобряване условията на труд и повишаване на заетостта и доходите

Дейности:

- Повишаване производителността на труда и доходите.
- Наемане на работа на млади хора за чиракуване и стажуване;
- Старт в кариерата за лица завършващи средно и висше образование.

Мярка 3.2.2: Стимулиране на заетостта, предприемачество и трудовата мобилност

Дейности:

- Стартиране на самостоятелна стопанска дейност;
- Обучения на безработни лица за разработване и управление на собствен бизнес.
- Преференции за транспорт до работното място.

Мярка 3.2.3: Превенция на отпадането от пазара на труда

Дейности:

- Насърчаване на работодателите за запазване и увеличаване на заетостта;
- Стимули за повишаване на пригодността за заетост на работната сила, в т.ч. за лица над 50-годишна възраст.

Мярка 3.2.4: Насърчаване на трудовата активност и социалното включване на групи в неравностойно положение

Дейности:

- Курсове за професионална квалификация и повишаване икономическата активност на лица в неравностойно положение.
- Намаляване на бариерите за достъп на маргинализираните общности до пазара на труда;
- Повишаване мотивацията на маргинализираните групи за включване в обществения живот.

III. Индикативна финансова таблица

Период 2014-2020	**Местно публично финансиране**			**Външно публично финансиране**						**Частно финансиране**		**ОБЩО**
ПРИОРИТЕТИ/ Специфични цели	**Общински бюджет**	**Местни публични фондове**	**Общ дял (%)**	**Централен бюджет**	**Общ дял (%)**	**Фондове на ЕС**	**Общ дял (%)**	**Други източници**	**Общ дял (%)**	**Фондове, фирми**	**Общ дял (%)**	
Приоритет 1 Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство	1047750		3,70	5340000	18,83	16017250	56,49			5950000	20,98	28355000
Специфична цел 1.1: Доизграждане и модернизиране на техническата инфраструктура и подобряване качествата на средата	1022750		3,67	5330000	19,14	15542250	55,82			5950000	21,37	27845000
Специфична цел 1.2: Опазване на околната среда и пълноценно използване на природните ресурси	25000		4,90	10000	1,96	475000	93,14					510000
Приоритет 2 Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите с приоритети селско, горско стопанство и туризъм	228000		1,12	425000	2,10	11852000	58,44			7775000	38,34	20280000
Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемачеството,	17000		0,41	150000	3,60	2003000	48,03			2000000	47,96	4170000

инвестициите и трансграничното сътрудничество												
Специфична цел 2.2: Развитие на селското и горското стопанство	21000		0,17	275000	2,23	6239000	50,68			5775000	46,91	12310000
Специфична цел 2.3: Насърчаване развитието на интегриран туризъм, чрез опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство	190000		5,00			3610000	95,00					3800000
Приоритет 3 Подобряване на качеството и достъпа до обществени услуги, повишен жизнен стандарт, заетост, доходи и задържане на младите хора в района	139500		2,12	930000	14,12	1913500	29,06	8000	0,12	3594000	54,58	6585000
Специфична цел 3.1: Подобряване на качеството и достъпа до административни, образователни, здравни, социални и културни услуги	126500		2,15	660000	11,23	1580500	26,90	8000	0,14	3500000	59,57	5875000
Специфична цел 3.2: Подобряване достъпа до заетост и създаване на нови работни места	13000		1,83	270000	38,03	333000	46,90			94000	13,24	710000
ОБЩО:	**1415250**		**2,56**	**6695000**	**12,12**	**29782750**	**53,93**	**8000**	**0,01**	**17319000**	**31,36**	**55220000**

IV. Система от индикатори и действия за наблюдение и оценка

Системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие има за крайна цел да повиши ефективността и ефикасността на използваните материални, финансови и човешки ресурси за постигане на желаните резултати и въздействие.

Избраните индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Трекляно 2014-2020 г. са съпоставими с текущите макроикономически и секторни процеси и с основните индикатори, използвани в системите за наблюдение по оперативните програми, а също така отразяват и спецификата на района. Те отговарят на изискванията на "Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020) и Общински планове за развитие (2014-2020).

Избраните индикатори са:

- ✓ ***Конкретни –*** ясни са за разбиране и лесни за събиране и обобщаване на информацията;
- ✓ ***Измерими*** - за тях съществуват методи и инструменти за измерване на стойностите им, налични са и в случай на нужда може да бъде агрегирана достатъчно информация и количествени данни;
- ✓ ***Достъпни*** - има информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност и качество и са достъпни на приемлива цена;
- ✓ ***Адекватни*** - обосновани и подходящи по отношение на целите и приоритетите за развитие;
- ✓ ***Обвързани са с времето*** - на базата на периодична информация, позволяваща сравнения между базови, междинни и целеви стойности в процеса на наблюдение на напредъка и постигането на целите.

За целите на отчитане изпълнението на ОПР ще се използват следните видове индикатори:

- **Общи индикатори**
- **Специфични индикатори:**
  - индикатори за въздействие;
  - индикатори за резултат.

Общите индикатори отчитат приноса на Общинския план за развитие на община Трекляно 2014-2020 г. за постигане целите на Стратегия „Европа 2020" и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014 - 2020 г.

ОБЩИ ИНДИКАТОРИ

- **Заетост на населението на възраст 20-64 г. (%)** – Източник: Агенция по заетостта и НСИ
- **Цели „20/20/20" по отношение на климата/енергията:**
  А) Съкращаване на емисиите на CO2 (%) – Източник: РИОСВ
  Б) Дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление (%) – Източник: Община Трекляно и електроразпределително дружество
  В) Повишаване на енергийната ефективност (%) – Източник: Община Трекляно
- **Намаляване на дела на преждевременно напусналите училище (%)** – Източник: ОУ – с. Трекляно
- **Нарастване на дела на висшистите на 30-34 г. (%)** – Източник: НСИ
- **Брой предприятия, получили безвъзмездна финансова помощ** – Източник:ИСУН и ДФЗ
- **Брой посещения на подпомаганите туристически атракции** - Източник: Община Трекляно
- **Брой новосъздадени работни места** - Източник: АЗ

Специфичните индикатори за въздействие и резултат са представени в таблицата по-долу „Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на Общинския план за развитие".

МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Стратегическа цел (СЦ) Приоритет (П)	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
ИНДИКАТОРИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ						
СЦ-3	Населението на община Трекляно	Брой	НСИ	1 г.	461	650
СЦ-3	Ученици в училищата	Брой	Община Трекляно	1 г.	39	75
СЦ-3	Намаляване равнището на безработица	(%)	АЗ	1 г.	15,6	12
СЦ-2	Коефициент на заетост	(%)	НСИ	1 г.	28	35
СЦ-2	Коефициент на икономическа активност	(%)	НСИ	1 г.	32	37
СЦ-2	Равнище на средната годишна работна заплата в общината	(лева)	НСИ	1 г.	5645	8560
СЦ-1	Население с подобрено водоснабдяване	Брой	Община Трекляно	4 г.	0	199
СЦ-1	Население с осигурен широколентов достъп	(%)	Община Трекляно	4 г.	0	85
СЦ-1	Икономии от внедрени общински мерки за енергийна ефективност	(mW)	Община Трекляно	4 г.	0	150345
ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ						
П-2	Наети на работа безработни лица след курсове за квалификация	Брой	АЗ	1 г.	0	10
П-2	Осигурени работни места за лица в неравностойно положение	Брой	АЗ	1 г.	0	7
П-2	Договори за реализиране на ПЧП	Брой	Община Трекляно	4 г.	0	3
П-2	Реализирани проекти за ТГС	Брой	Община Трекляно	4 г.	1	3
П-2	Реализирани проекти за междуобщинско сътрудничество	Брой	Община Трекляно	4 г.	0	1
П-2	Съвместни проекти реализирани в партньорство с НПО	Брой	Община Трекляно	4 г.	0	2
П-2	Леглова база в места за настаняване и/или средства за подслон	Брой	Община Трекляно	1 г.	10	85
П-2	Реализирани нощувки в местата за	Брой	Община Трекляно	1 г.	150	1850

	подслон и настаняване					
П-2	Туристи, посетили община Трекляно	Брой	КИЦ	1 г.	285	2670
П-1	Ремонтирани пътища	Км.	Община Трекляно	4 г.	0	36
П-1	Подобрена улична мрежа в лошо състояние	Км.	Община Трекляно	4 г.	0	10
П-1	Обновени водопроводни мрежи	Км.	Община Трекляно	4 г.	0	15
П-1	Премахнати нерегламентираните сметища	Брой	Община Трекляно	4 г.	4	10
П-2	Обработваеми земеделски земи	Дка.	ОСЗ	1 г.	45000	58500
П-2	Размер поливни площи	Дка.	ОСЗ и ДФЗ	1 г.	0	2500
П-2	Залесени горски територии	Дка	ДГС	1 г.	108180	110260
П-2	Подпомогнати и модернизирани земеделски стопанства	Брой	ДФЗ	1 г.	0	15
П-2	Животновъдни обекти	Брой	БАБХ, ОСЗ	1 г.	262	345
П-3	Създадените "онлайн" административни услуги	Брой	Община Трекляно	4 г.	0	1
П-3	Общински служители преминали курсове и обучения	Брой	Община Трекляно	4 г.	0	20
П-3	Културни събития	Брой	Община Трекляно	1 г.	1	3
П-3	Предоставяни социални услуги	Брой	Община Трекляно	1 г.	2	4
П-1	Новосъздадени или благоустроени зелени площи	Брой	Община Трекляно	4 г.	0	5
П-1	Подобрен общински сграден фонд	Брой сгради	Община Трекляно	4 г.	0	1
П-1	Подобрено състояние на релизиозни храмове	Брой обекти	Община Трекляно	4 г.	0	5
П-1, П-3	Новосъздадени или обновени детски площадки	Брой	Община Трекляно	4 г.	0	3
П-1, П-3	Новосъздадени или обновени спортни площадки	Брой	Община Трекляно	4 г.	0	2

Специфичните индикатори за въздействие отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи – с качествени оценки относно достигнатото социално, икономическо и инфраструктурно развитие на общината.

Специфичните индикатори за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. По някои от мерките или приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са (по възможност) количествено измерими и осигуряват обективност на оценките и изводите.

Предмет на наблюдение на ОПР е изпълнението на целите и приоритетите, заложени в плана, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с изпълнението на документа.

Орган на наблюдение на ОПР е Общинския съвет.

Функциите по наблюдението на ОПР включват:

- Наблюдение на изпълнението на ОПР въз основа на определените макроикономически индикатори, индикаторите, отчитащи приноса към стратегия „Европа 2020”, глобалните екологични индикатори и другите специфични количествени индикатори по отношение на реализацията на целите, приоритетите и мерките за регионално развитие ;
- Координация на дейностите по наблюдението на ОПР със заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица;
- Обсъждане и одобряване на редовните годишни доклади и на заключителния доклад за изпълнението на ОПР;
- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски - издаване на конкретни указания за преодоляването им;
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на ОПР.

Системата за наблюдение на ОПР включва следните основни компоненти:

- Системата от индикатори за наблюдение – дефинирани по-горе и отчитащи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;
- Източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ОПР се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, Агенция за чуждестранни инвестиции, Агенция за енергийна ефективност, Агенцията по заетостта, както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроенията на населението, живеещо в общините на района.
- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ОПР се осигурява от бюджета на Община Трекляно.
- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на общински планове за развитие и програмите за реализация на общинските планове за развитие. Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.
- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ОПР и наблюдение изпълнението

на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

Системата на докладване, форми и начини за осигуряване на информация.

За изпълнението на ОПР се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ОПР се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ОПР и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

По решение на органа за наблюдение – Общинския съвет, или по искане на Кмета могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

Междинната оценка се извършва не по-късно от 4 години от началото на периода на действие на документа за стратегическо планиране и включва: оценка на първоначалните резултати от изпълнението; оценка на степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки за актуализация на съответния документ. На база на междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на ОПР, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на нуждите на района.

Последващата оценка се извършва не по-късно от една година след изтичане на периода на действие на регионалния план за развитие и дава представа за степента на цялостното изпълнение на плана. Целта на този вид оценка е да се види доколко, дори след предприетите мерки в резултат на междинната оценка, заложените цели и приоритети са изпълнени и е достигнато очакваното развитие. На база на тази оценка могат да се направят основни изводи и констатации за всеки от етапите на регионалното развитие в съответния район.

Последващата оценка включва: оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите; оценка на общото въздействие; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално развитие. Резултатите от последващата оценка се вземат предвид при разработването/актуализацията на плана за следващия период на планиране.

Междинната и последващата оценка на общинския план за развитие се внасят за обсъждане и одобрение в Общинския съвет по предложение на Кмета на общината.

През периода на действие на общинския план за развитие могат да се извършват допълнително тематични оценки и оценки за специфични случаи по преценка на органите за управление на регионалното развитие.

Актуализация

Настоящият план е отворена система и може да се актуализира. Веднъж приет, той би трябвало да остане относително “твърд” в стратегическата си насоченост и цели, но отворен и гъвкав – по отношение на мерките, дейностите и проектите, които ще се изпълняват.

V. Прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност

Съгласно Закона за регионалното развитие, един от основните принципи, на които се основава провеждането на държавната политика за регионално развитие, е принципът за партньорство, публичност и прозрачност на всички нива, при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката. В съответствие със закона, и за повишаване на устойчивостта на взетите решения и планираните цели и задачи, както и за ефективността на тяхната реализация, важен механизъм е прилагането на принципа на партньорство. А чрез осигурената информация и публичност на всички нива се гарантира неговия успех и широка обществена подкрепа.

Общинският план за развитие е основен документ за провеждане на политиката за регионално развитие на местно ниво. С него се обективизират действията на местната изпълнителна власт и се създават условия за планомерно и целенасочено изпълнение на решенията на общинския съвет, дейността на кмета и общинската администрация.

Формите за предоставяне на информация и публичност относно приемането и изпълнението на плана, както и за работа с партньорите в областта на интегрираното устойчиво местно развитие също така биха могли да се използват ефективно.

Организацията и методът за изпълнение обхващат системите за управление и контрол, наблюдение и оценка, осигуряване на информация и публичност и прилагането на принципа за партньорство на всички етапи на изпълнение.

В процеса на реализация на плана се спазват принципите на отговорно и добро управление, ефективен финансов контрол, разделение на правомощията при осъществяване на управленските функции, предотвратяване и корекция на нередностите при изпълнението на конкретните дейности.

Основната цел на прилагането на нформираност и публичност във връзка с ОПР е да се повиши обществената осведоменост, както и прозрачността относно прилагането на мерките за регионално развитие.

Основна отговорност за осигуряване на информация и публичност на процеса на разработване, съгласуване, актуализиране и изпълнение на ОПР има Кмета на община Трекляно.

Механизмът за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация може да се разгледа в следните аспекти:

- В процеса на изготвянето на ОПР:

ОПР се разработи чрез прилагане на принципа на партньорство. Това включи информиране на всички заинтересовани страни. Даде се възможност за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи с по-тесен кръг участници, осъществяване на широко консултиране чрез организиране на обществено обсъждане, в т.ч. и чрез интернет, участие във формални структури за планиране и мониторинг със състав, основан на принципа на партньорството – местна власт, социални и икономически партньори, гражданско общество и др. Обменът на мнения и информация се състоя и чрез провеждане на анкети, попълване на въпросник и др.

Проведоха се консултации и предварителна съгласуваност с ангажиране и активно участие на представители на заинтересуваните страни.

- По време на изпълнението на ОПР:

В процеса на изпълнение на ОПР основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са годишните доклади и междинната оценка, както и последващата оценка след края на периода на действие на плана. Те ще бъдат изготвени и обсъдени при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност: информиране, консултиране и съгласуваност, и с активно участие на всички заинтересувани страни. Ще се публикуват на страницата на Община Трекляно в интернет.

В рамките на всеки проект, предвиден за изпълнение до 2020 г. ще бъдат предвидени мерки и адекватни действия за информиране и публичност, в т.ч. периодични информационни кампании сред целевите групи.

Поддържането на изградените вече ефективни партньорства ще даде възможност в процеса на изпълнение да се реализира по-голяма икономическа целесъобразност и да се укрепи потенциала за разкриване на нови пътища към привличането на инвестиции и допълнителни финансови средства.

Публично-частното партньорство като инструмент за оптимизиране на предоставяните продукти и услуги за обществото следва да бъде широко застъпено в процеса на изпълнение на ОПР за периода 2014-2020. Мерките за насърчаване на формите на публично-частно партньорство при изпълнението на общински план за развитие следва да са в посока на:

- използването на стимули за развитие на икономически дейности на местно равнище като: рационално използване на общинската собственост, облекчаване на разрешителните и регулаторните режими, осигуряване на финансови и данъчни стимули, използване на подходящи схеми за дългово финансиране, инвестиции в инфраструктура, облекчаване на условията за кредитиране на малки и средни предприятия, насърчаване на институциите за микрокредитиране и др.;
- привличане на външни инвеститори, създаване на нови производствени мощности като филиали или други форми на външни инвестиции, създаване на нови фирми, запазване и разширяване на съществуващия бизнес, осигуряване на помощ за местни фирми при разработване на нови продукти и навлизане на нови пазари, подкрепа за научно-изследователска и развойна дейност, стратегически инвестиции, подкрепа развитието на нов бизнес и предприемачество включващи дейности, отнасящи се до създаване на среда, която помага на хората да развиват предприемачески умения, както и осигуряване на подкрепа по време на инкубационния период на новия бизнес /бизнес инкубатори, рисково финансиране и програми за обучение на работна сила/, и др.
- подобряване разпространението на информация и обмен на най-добри практики, свързани с използването на ПЧП.

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване, обсъждане и контрол на изпълнението гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на Общинския план за развитие. Чрез тях той се обогатява както с друга гледна точка, освен тази на местната власт, така и с инструментите на гражданското общество, които се основават на прякото участие на гражданите и техните организации в управлението и процеса на взимане на решения.

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на Общинския план за развитие се осъществява от Кмета на община Трекляно и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред общинската администрация и екипа за управление, е да бъдат осъществени необходимите стъпки за непрекъснатото информиране и въвличане на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на актуализирания ОПР.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на Общинския план за развитие и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно развитие. Местните органи на управление в община Трекляно трябва да се стремят да осигурят условия за:

- Периодични срещи между заинтересованите страни;
- Участие в съвместни проекти;
- Привличане на представители на заинтересованите страни в наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие;

- Организиране на форуми и други събития в рамките на проекти за идентифициране на основните форми за взаимодействие, разпределяне на отговорностите и мобилизиране на местните ресурси;
- Включване на местната общност и поддържането на контакти с местните граждански групи и институции, с цел осигуряване на прозрачност в местната политика;
- Своевременно информиране на обществеността чрез сайта на общината в Интернет за предприетите действия от страна на администрацията по реализацията на актуализирания Общински план за развитие;
- Изпълнението на Общинския план за развитие изисква дългосрочни усилия, но той може да се изпълни успешно, само ако се прилага стъпка по стъпка, т.е. като се изпълняват поетапно отделните проекти, залегнали в него с осигуряване на адекватна информираност, участие и мотивация на заинтересованите страни и цялата местна общност.

За подпомагане процеса на партньорското участие и за осигуряване на добър информационен поток могат да бъдат използвани следните инструменти::

- интерактивна електронна страница;
- съвещаване чрез електронни пощи;
- напечатани брошури, обобщаващи целта и приоритетите на ОПР, източници на информация и полезни контакти при прилагането на плана;
- провеждане на информационни срещи, за да се представи процесът на изпълнение на ОПР на партньорите и др.

В заключение можем да обобщим, че осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на актуализиране, съгласуване и изпълнение на Общинския план за развитие се осъществява от Кмета на община Трекляно и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ – Агенция по заетостта

ВЕИ – възобновяеми енергийни източници

ДМА – дълготрайни материални активи

ДБТ – Дирекция „Бюро по труда”

ЕО – екологична оценка

ЕС – Европейски съюз

ЕСИФ - Европейски структурни и инвестиционни фондове

ЕСФ – Европейски социален фонд

ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие

ЗООС – Закон за опазване на околната среда

ЗРР – Закон за регионалното развитие

ЗТ – защитени територии

ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда

ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз

МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МО – Междинна оценка

МОСВ – Министерство на околната среда и водите

МСП – малки и средни предприятия

НИРД – научно-изследователска и развойна дейност

НПО – неправителствени организации

НПР – Национална програма за развитие

НСИ – Национален статистически институт

НСОРБ – Национално сдружение на общините в Република България

НСРР – Национална стратегия за регионално развитие

NUTS – обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз

ОДЗ – Областна дирекция „Земеделие”

ОП – Оперативна/и програма/и

ОПАК – Оперативна програма „Административен капацитет”

ОПДУ – Оперативна програма „Добро управление”

ОПОС – Оперативна програма „Околна среда”

ОСР – Областна стратегия за равитие

ОСП – Обща селскостопанска политика

ОПИК – Оперативна програма „Конкурентоспособност и иновации”

ОПНОИР – Оперативна програма ”Наука и образование за интелигентен растеж”

ОПР – Общински планове за развитие

ОПРКБИ – Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”

ОПРР – Оперативна програма „Регионално развитие”/”Региони в растеж”

ОПРСР – Оперативна програма за развитие на сектор “Рибарство”

ОПРЧР – Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”

ОУ – основно училище

ОУП – общ/и устройствен/и план/ове

ПМДР – Програма за морско дело и рибарство

ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие

ПРСР – Програма за развитие на селските райони

ПСПВ – пречиствателна станция за питейни води

ПСОВ - пречиствателна станции за отпадъчни води

ПЧИ – преки чужди инвестиции

ПЧП – публично-частно парньорство

РБ – Република България

РЗИ – Регионален център по здравеопазване

РПРЮЗР –Регионален план за развитие на Югозападен район 2014-2020

РИОСВ -Регионална инспекция по околната среда и водите

РСЗ – Регионална служба по заетостта

РПР – Регионален план за развитие

СИФ – Социално-инвестиционен фонд

СОУ – средно общообразователно училище

ТБО – твърди битови отпадъци

ТГС – трансгранично сътрудничество

ТИЦ – туристически информационен център

ТСБ – Териториално статистическо бюро

ЦДГ – целодневна детска градина

ЮЗР – Югозападен район

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ, СХЕМИТЕ

Таблица 1: Разстояния в километри от с. Трекляно до някои големи градове в България
Таблица 2: Основни данни за община Трекляно и останалите общини в област Кюстендил
Таблица 3: Население по постоянен адрес в община Трекляно 2007 - 2012 г.
Таблица 4: Жилищни сгради по период на построяване в Трекляно
Таблица 5: Население в община Трекляно по пол 2007 - 2012 г.
Таблица 6: Население под, в и над трудоспособна възраст по местоживеене и пол към 01.02.2011 г.
Таблица 7: Население в община Трекляно по възрастови групи към 01.02.2011 г.
Таблица 8: Население на 7 и повече години в община Трекляно по образование към 01.02.2011г.
Таблица 9: Население по етнос в община Трекляно към 01.02.2011 г.
Таблица 10: Естествен прираст на населението на община Трекляно 2007-2012 г.
Таблица 11: Заселени, изселени и механичен прираст в община Трекляно 2007-2012 г.
Таблица 12: Брой на безработните лица и равнище на безработица в община Трекляно за (2007-2012 г.)
Таблица 13: Безработица в община Трекляно по възрастови групи за 2007-2012 г.
Таблица 14: Безработица в община Трекляно по образование за 2007-2011 г.
Таблица 15: Училищна структура в община Трекляно 2007-2012 г. (брой)
Таблица 16: Брой заболели от заразни болести в община Трекляно за периода 2007-2012 г.
Таблица 17**:** Равнище на средната работна заплата в община Трекляно за периода 2009-2011г.
Таблица 18: Земеделски производители и пазар на земята в община Трекляно за 2007-2013 г.
Таблица 19: Брой животновъдни обекти и животни по видови в община Трекляно за 2007- 2013 г.
Таблица 20: Състояние на пътната настилка в община Трекляно
Таблица 21: ВЕИ централи в община Трекляно
Таблица 22: Анализ на питейната и минералната вода в община Трекляно за периода 2007-2012 година

Фиг. 1: Карта на област Кюстендил
Фиг. 2: Разпределение на площта на община Трекляно по видове територии
Фиг. 3: Динамика на безработицата в община Трекляно 2007-2012 г.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Програма за реализация на Общински план за развитие на община Трекляно 2014-2020 г.

2. Предварителната оценка на Общински план за развитие на община Трекляно 2014-2020 г.